

ĐORĐE IVKOVIĆ

**JAMSTVO
U POSTUPKU
PRIVREMENIH MJERA
NA BRODU**

Priručnik

Piran 2002

U postupku privremenih mjera jamstvo ima veliku ulogu jer se na taj način rješava nastajanje štete odnosno smanjuju se štete za osobe koje su ekonomski povezane sa brodom i njegovom eksploatacijom. Postupak glede prijedloga, kvantifikacije, odluke i sl. nije detaljno određen. Propisi se nalaze u Ovršnom zakonu (dalje OZ), Pomorskom zakoniku (dalje PZ) a upućivanjem u citiranim zakonima na druge zakone i u Zakonu o parničnom postupku (dalje ZPP) i drugim zakonima.

Jamstvo je vrlo detaljno obrađeno u knjizi **Triva, Belajec, Dika, SUDSKO IZVRŠNO PRAVO, 1980**, u § 36, prema biv. ZIP. Razrađeni su: Terminološki problem (§ 36/2-4), Pravna osnova "jamstva" (§ 36/5-10.2); Slučajevi kad se polaže "jamstvo" (§ 36/11-16.3). Iako se neki od razrađenih pojmova ne odnose na privremene mjere, a pogotovo ne na privremene mjere na brodu, svakako predstavljaju bitne elemente, bez kojih nije moguće razumjeti sve u vezi jamstva.

Možda je korisno, koliko je to moguće, pokušati nadopuniti neke pojmove sa odredbama PZ, eventualno OZ, praksom, problemima i pokušati ponuditi rješenja, sve u vezi sa brodom. U času pisanja ovog priručnika, na snazi je Pomorski zakonik. Treba ali uzeti u obzir i :

Konvenciju 1952 koja je na snazi za Hrvatsku,
Nacrt promjena PZ,
i Konvenciju 1999 koja nije još na snazi.

OZ. daje značenje za "rješenje o osiguranju" u čl.2.st.1.t.9. Čini se da se takovo značenje može primjeniti više na "dozvolu" za privremenu mjeru, a ne i na odluku o jamstvu ?

Zakon o obligacionim odnosima (dalje ZOO) u čl. 997 i sl., donosi odredbe o jamstvu.

U postupku privremenih mjera sud ne može odrediti jamstvo po službenoj dužnosti. Predviđa se da će sud moći međutim odrediti jamstvo.

1 - JAMSTVO (Osiguranje)-Čl.978.PZ/čl.15 OZ

Jamstvo se, u principu, određuje na prijedlog stranke.

Čl. 15. OZ. koristi izraz "osiguranje" . OZ ne daje definiciju. Prijedlog izmjena PZ, koristi izraz "jamstvo".

Važno je istaknuti da OZ u čl. 15/3 izričito određuje da protivna stranka stječe zakonsko založno pravo, a

pošto u cit. članu u st.1. navodi da se može jamstvo dati u obliku bankovne garancije, vrijednosnih papira itd., što PZ, kao *lex specialis* određuje u čl. 978, znači da se zakonsko založno pravo stječe i na garanciji, vrijednosnom papiru i sl.

Jamstvo se može opisati, ili pokušati pojednostavljeno definirati kao vrijednosni iznos (novčani ili druge vrste) koji se polaže kod suda ili ostvaruje na drugi način sa svrhom namirenja eventualne štete određenoj drugoj strani.

Nesporno je da jamstvo mora biti u razumnoj visini, prikladno, jednostavno, brzo provedivo, kako za stvaranje tako i za korištenje.

Treba uvijek posmatrati situaciju sa jamstvom sa stajališta:

1. jedne ugovorne strane - davaoca
2. druge ugovorne strane - primaoca
3. treće osobe i eventualnih daljnjih osoba koje nisu direktno stranke iz ugovora ali imaju neko pravo ili pravni interes.
4. suda
5. izdavaoca garancije ako je to netko koji nije stranka.

Iako u principu OZ razmatra odnose stranaka u postupku, pa prema tome i odnose u vezi jamstva između stranaka, u čl. 63/2 omogućuje da povodom jamstva dolazi i do odnosa između sudionika/treće osobe i predlagatelja osiguranja.

1.1 - Čl. - 978 i 980 PZ

PZ sadrži propise u vezi jamstva u čl. 978. Obzirom da je PZ *lex specialis*, odredbe iz njega imaju prednost pred odredbama iz OZ. Praksa je odredbe tumačila i primjenjivala dosta ekstenzivno. Nije bilo jasno da li zbog elastičnosti, ili slabijeg poznavanja i iskustva, sa, na pr. bankovnim garancijama, garancijama osiguratelja, i sl. U praksi ovi propisi morali su se kombinirati sa propisom iz OZ.

1.2 - Čl. - 15 OZ.

OZ u čl. 15. određuje da se osiguranje ("jamstvo" / "kaucija") daje :

- u gotovini,
- a iznimno u obliku:
 - bankovne garancije
 - vrijednosnih papira koji imaju burzovnu vrijednost

- dragocjenosti čiju je vrijednost lako utvrditi na tržištu i koje se mogu brzo i jednostavno unovčiti.

Praksa je prihvatila kod brodova još i garanciju osiguratelja odgovornosti (P. & I. klubova), a stranke su sklapale, vansudski, sporazume o jamstvu i na druge načine (banke, kombinacija inostrane banke sa su-garancijom domaće banke, konfirmacijom domaće banke, i sl.).

OZ spominje osiguranje/jamstvo i u čl. 61, 63, 64, 300 i 301.

Nacrt promjena PZ. u novom članu 978/2 specificira oblike jamstva. (vidi str.4)

1.3 - Privatna isprava o jamstvu sa posljedicama kao sudska odluka i kao provođenje privremene mjere.

Praktični gospodarstvenici, brodari, korisnici prijevoza i sl., u nekim pravnim sistemima, uveli su u praksi i rješenje problema jamstva na način da izdana pismena obaveza brodovlasnika, njegovog osiguratelja ili banke, može se prihvatiti i da predstavlja jamstvo i procesualni položaj, kao da je brod zaustavljen, a u stvari bez zaustavljanja broda. Tako je u Sjedinjenim Državama Amerike u jednom slučaju sudac Brown za "letter of undertaking" izdan od brodovlasnika zauzeo stajalište da će se smatrati : *"as though, upon libel being filed, the vessel has actually been seized, a claim filed, a stipulation to abide decree with sureties executed and filed by Claimant, and the vessel formally released. Any other course would imperil inconvenience to litigants, counsel, ships, Clerks, Marshals, keepers and court personnel through the ready acceptance of such letter of undertakings. (466d).*

Gilmore and Black navode dalje:

"The Rules provided for release on a stipulation for value entered into by the parties with the amount of the stipulation and the security therefore to be determined by the district judge if the parties could not agree.

I dalje:

"Customarily the stipulation will be for the amount claimed in the libel, but in case of disagreement between the parties as to the award that could be made in case, the judge will set the stipulation at what seems to him a fair figure. (469)" Autori nadodaju: *"If, as Judge Brown suggests, the informal agreement is treated as having same legal effect as a formal release under bond or stipulation, few questions relating to use will ever have to be litigated."*

Vidi Prilog br. 18

1.4 - Neslužbeni prijedlog promjena čl. 978 PZ,

U čl. 978. st.1. mijenja se i glasi:

"Ako se privremena mjera određuje radi osiguranja novčanih tražbina, sud će osloboditi brod zaustavljanja ili čuvanja ako bude dano jamstvo koje prihvati predlagatelj osiguranja, ili ako predlagatelj osiguranja ne prihvati ponuđeno jamstvo, onda jamstvo koje odredi sud kao dovoljno kvalitetno za pokriće ukupnih tražbina za koje se traži zaustavljanje, uključujući i tražbine po osnovi troškova postupka i kamata."

Iza st.2. dodaje se novi st.2. koji glasi:

"Jamstvo se može ponuditi u obliku gotovinskog pologa, bankovne garancije, jamstva osiguratelja brodarove odgovornosti ili drugog osiguratelja, ili druge imovinske vrijednosti."

Dosadašnji stavci 2. i 3. postaju stavci 3.i 4. "

Prihvatom ovih izmjena otpala bi primjena čl. 15/1 OZ.

Ako se prihvati predloženi tekst, protivnik će moći predložiti jamstvo pa ako ga predlagatelj ne prihvati, sud će morati odlučiti tj. ili prihvatiti ponuđeno po protivniku ili odlučiti novi iznos i kvalitetu.

Zanimljivo je da je u prijedlogu ispušten tekst iz PZ, koji na kraju st.1. glasi: *"...uz uvjet da su ta osiguranja odnosno druge imovinske vrijednosti raspoloživi i prenosivi u korist vjerovnika"*. Čini se naime, da su na pr. uvjeti/klauzule bankarskih i drugih garancija više nego delikatni, pa možda ne bi škodilo da ostanu.

2 - PODNESCI

OZ u čl. 7/1, 3/1, 11/2 spominje podneske.

Čl. 304, određujući o pravnim lijekovima, spominje i prigovor ali čl. 11/2 nekako ga ograničuje na čl. 28. OZ (vjerodostojna isprava, čl. 53). Ipak, dikcija čl. 304. predviđa prigovor u vezi sa rješenjem o privremenoj mjeri (čl. 282/6; čl. 55; čl.67/4).

3 - PRIJEDLOG PREDLAGATELJA

OZ daje odredbe o prijedlozima predlagatelja osiguranja u čl. 300/1 i 301/1.

Čl. 300/1 zahtjeva od predlagatelja poštovanje čl.

296/298, jer tek čl. 301/1 dozvoljava izuzetak.

3.1 - Čl. 300/1

Predlagatelj mora ispuniti zahtjeve iz čl. 296 i 298 OZ.

Čl. 300/1 omogućava predlagatelju da može podnijeti prijedlog :

1. u kojem UNAPRIJED IZJAVLJUJE da se zadovoljava sa davanjem određenog jamstva,
2. bez izjave kao pod 1)., ali mu je omogućeno da to izjavi NAKNADNO/KASNIJE.

Iako u praksi takav slučaj kod brodova praktički nije nikada susretan, treba ga razmotriti.

3.1.1 - Ad 1). Sa izjavom datom UNAPRIJED.

Iz dikcije čl. 300/3 treba zaključiti da je sud započeo postupak i proveo već izvjesne radnje. Nije sasvim jasno koje radnje i koji postupak, jer iz doktrine proizlazi da bi sud morao o toj ponudi obavjestiti protivnika osiguranja.

Naime doktrina komentirajući ZIP čl. 269/1 (sada OZ čl. 300/1), smatra da se tu radi o "...ponudi nadomještanja...""čije ostvaranje ovisi o njegovu (dužnikovu) prihvatu..." ponude. Nadalje se ističe :

" Ova specifična izvršna facultas alternativa koju vjerovnik nudi dužniku mora se saopćiti dužniku, pa će sud, ako dužnik prihvati ponudu i položi zatraženi iznos, ukinuti provedene radnje i obustaviti postupak osiguranja (269/3)."

+

Značenje riječi "određeni" u čl. 300/1 vjerojatno je: iznos (visina), rok trajanja, narav (tip - polog, garancija,), kvalitet, eventualno tekst garancije, izdavaoca garancije, itd.)

Sud bi trebao u odluci (rješenju) o privremenoj mjeri, već navesti iznos, koji bi bio "određen", time da ako protivnik položi jamstvo postupiti će se po st.3.

Sud, smatram, ako je jamstvo "određeno" u prijedlogu, ne bi bio obavezan ocijeniti ga, prije nego ga uvrsti u odluku, jer je to slobodan zahtjev predlagatelja. Konačno protivnik nakon što bude

obavješten, može, još uvijek, van suda ili čak i na sudu, naći novo rješenje sa predlagateljem i na taj način spriječiti stupanje na snagu privremene mjere.

Ako je prijedlog podnesen bez navođenja "određenog" jamstva, a navedeno je unaprijed da će se predlagatelj zadovoljiti sa jamstvom, mislim da sud nije dužan sam određivati jamstvo, već bi trebalo prijedlog ili vratiti na nadopunu ili odbaciti.

3.1.2 - Ad 2). Prijedlog bez navođenja "određenog" jamstva i bez izjave "unaprijed" o jamstvu.

Ako je prijedlog podnesen bez "određenog" jamstva, a eventualno navedeno da se pridržava pravo izjasniti se kasnije, ili nije ništa navedeno o izjašnjavaanju, radi se zapravo o najuobičajenom načinu u praksi.

3.2 - Čl. 301/1 Prijedlog bez ispunjenja uslova iz čl. 296 i 298 OZ.

Član 301/1. donosi odredbe koje su teoretski osnovane, ali u praksi se ne koriste, barem ne kod brodova. Naime, iz dikcije proizlazi da se predlagatelj obraća sudu koji onda izgleda donosi odluku o privremenoj mjeri i određuje jamstvo i rok, koje treba položiti predlagatelj. Inicijativa za polaganje jamstva je dakle na predlagatelju i mora sadržavati izjavu o spremnosti polaganja jamstva.

U propisu nije navedeno da li predlagatelj može ili mora navesti "određeno" jamstvo koje nudi. Ako ga nudi, sud bi morao ili ocijeniti jamstvo, da li je dovoljno ili nije, pa prema ocjeni donijeti odluku. Ako ga predlagatelj ne nudi, čini se dakle da predlagatelj ostavlja sudu da odredi jamstvo. Prema tome predlagatelj bi u tom slučaju MORAO izjaviti da traži od suda da odredi jamstvo, jer bi sud, inače, temeljem čl. 296. morao odbiti prijedlog. Sud bi morao odrediti jamstvo, čini se, bez omogućavanja protivnoj strani da se očituje.

Doktrina navodi da se u tom slučaju zapravo radi o aktu pod rezolutivnim uvjetom. Proizlazi da se u rješenju određuje privremena mjera i polaganje jamstva te rok polaganja, a da se privremena mjera provodi i stupa na snagu ako i kada je jamstvo položeno prema odredbama rješenja.

Sud donša dakle rješenje o privremenoj mjeri, jamstvu i roku i dostavlja ga predlagatelju, ali bez obavjesti i očitovanja protivnika osiguranja. Naime, ako bi protivnik osiguranja bio obavješten o privremenoj

mjeri, mogao bi brod eventualno napustiti luku prije nego predlagatelj položi jamstvo i sud pristupi provođanju privremene mjere.

Sud će odbiti prijedlog ako predlagatelj osiguranja ne položi jamstvo. Zapravo se više ne radi o prijedlogu već o rješenju koje je doneseno pod rezolutivnim uvjetom i dostavljeno predlagatelju i koje, kako veli doktrina, "prestaje važiti".

Iako ova mogućnost izgleda prihvatljiva, čini se da je kod privremene mjere na brodu, neprihvatljiva. Naime, brod je pokretna stvar, sredstvo koje je predviđeno za stjecanje zarade. Ako je zaustavljen brod ne može poslovati. Prema tome ako se izda privremena mjera i uvjetuje polaganjem jamstva onda to može dovesti do šikaniranja tj. do toga da brod bude zaustavljen jer predlagatelj koji je finansijski jak ima sredstava da položi jamstvo, kako to komentira i doktrina.

Čini mi se da se postavlja jedno teoretsko pitanje, da li može predlagatelj koristiti čl. 301/1, ako postupi po propisu iz čl. 296/2 (u vezi sa čl. 306) da bi protivnik osiguranja pretrpio samo neznatnu štetu izdavanjem privremene mjere, dakle bez izjave o spremnosti davanja jamstva od strane predlagatelja.

U pogledu opasnosti tj. čl. 296/3 dovoljno je navesti da se tražbina ostvaruje u inozemstvu, pozivom na cit. član.

Ako se predlagatelj koristi sa odredbama iz čl. 296/298 tada to zapravo više i nije prijedlog po čl. 301/1.

Međutim u praksi se primjena čl. 301/1 ne susreće.

Doktrina nadalje ističe da protivnik osiguranja stječe založno pravo na jamstvu koje je položio predlagatelj.

Kako je već spomenuto, doktrina se vrlo kritički izjavljuje o ovom propisu. Mislim da bi se moglo reći, da kada bi se odredbe o privremenim mjerama na brodu, uvrstile u PZ, da ova varijanta skoro ne bi trebala ući u PZ ili ako se ostavi, onda sa dosta ispravaka.

4 - PRIJEDLOZI PROTIVNIKA OSIGURANJA

U pogledu prava protivnika osiguranja odredbe se nalaze u čl. 300/2 i 301/2.

4.1 - Čl. 300/2

Čl. 300/2 određuje da protivnik može predložiti

davanje jamstva, sa svoje strane. To je u stvari najčešći oblik koji se pojavljuje u praksi tj. kada je predlagatelj učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine i opasnost, dakle pretpostavke iz čl. 296/298, a nije izjavio unaprijed da će se zadovoljiti sa "određenim" jamstvom, dakle, tacite, pridržao pravo da se izjasni kasnije. Tada najčešće protivnik osiguranja predlaže jamstvo predlagatelju.

Zadnja rečenica čl. 300. st.2. "*.....dok se o tom prijedlogu ne odluči.*" izgleda, pretpostavlja i da se protivnik može obratiti sudu sa prijedlogom o "određenom" jamstvu, pa da sud donese odluku o jamstvu, kako predlaže protivnik, ili, da sud odredi drugačije.

Smatram da u slučaju ako stranke van suda ne nađu zadovoljavajuće rješenje, protivnik osiguranja bi trebao dati konkretan prijedlog za jamstvo predlagatelja jer bi jamstvo moralo biti "određeno" i "kvalitetno", čak i sa određenim rokom trajanja, time da jamstvo onda odluči sud..

Doktrina smatra da sud može jamstvo odrediti i protiv volje predlagatelja, ali da bi sud trebao obratiti pažnju da određujući jamstvo, pazi na visinu i rok trajanje. Uz to treba uzeti u obzir i odredbe čl. 978 PZ., koje izričito zahtjevaju da su "*osiguranja ili druge imovinske vrijednosti dovoljne za pokriće ukupnih tražbina za koja se traži zaustavljanje, uključujući i tražbine po osnovi troškova postupka i kamata.*" Vjerojatno tu odredbu treba shvatiti tako da predlagatelj može pristati i na izvjestan iznos ili drugačije jamstvo, te da sud tada nije dužan ocijeniti da li taj pristanak zadovoljava gore citirani propis o dovoljnom pokriću.

U praksi najčešće protivnik nudi jamstvo predlagatelju i on i predlagatelj te pregovore vode van suda i onda dolaze sa gotovim suglasnim prijedlogom sudu.

4.2 - čl. 301/2

Čl. 301/2, zapravo, ali bez spominjanja naknade štete i jamstva, omogućava protivniku da traži od predlagatelja jamstvo, očito, za štete koje mogu nastati protivniku. Nije jasno zašto je to tako okolišno komponirano, kada se na pr. u st.1. izričito navodi da predlagatelj nudi jamstvo "za štetu koju bi protivniku osiguranja mogla nastati." i kada čl. 306 jasno postavlja pravo na naknadu štete. Može se postaviti pitanje zašto odredba čl. 301/2 to isto tako jasno ne određuje. Pogotovo jer smatram da to pravo iz čl. 301/2 zapravo služi i za pravo na jamstvo za naknadu štete ako je predlagatelj koristio čl. 300/1, sa, ili bez izjave da će se zadovoljiti sa "određenim" jamstvom protivnika.

4.3 - Čl. 300/301-sistematizacija

Čini se da čl. 300 i 301, nisu najpraktičnije formulirani i da stvaraju donekle zabunu odn. poteškoće i nejasnoće u primjeni.

Spominjem i propis čl. 294/3 o izjednačenju rješenja o privremenoj mjeri sa rješenjem o ovrsi i čl. 11/2 u vezi sa čl. 28 i čl. 11/2 i mogućnošću ulaganja prigovora.

U praksi se zapravo, skoro uvijek, koristi čl. 300/1 bez predlagateljeve izjave unaprijed i ponudi protivnika po čl. 300/2 i eventualno traženja protu-jamstva počl. 301/2.

Možda bi bilo mnogo jednostavnije da se tekst čl. 300/1 i 301/1 spoje kao prava predlagatelja, a tekst 300/2 i 301/2 kao prava protivnika osiguranja.

4.3.1 Predlagatelj.

Predlagatelj može :

1) Koristeći **čl. 300/1,**

(1) ispunjavajući odredbe čl. 296/298 :

- (a) **izjaviti unaprijed** da se zadovoljava "određenim" jamstvo koji bi položio protivnik
- (b) **ništa ne izjaviti** u pogledu jamstva. U tom slučaju eventualno očekuje ponudu protivnika i tada koristiti svoje pravo, da se naknadno izjavi o jamstvu.

2) Koristeći **čl. 301/1**

(1) NE ispunjavajući odredbu čl. 296/1 i 298, (eventualno koristeći čl. 296 st. 2 i 3 - ali to nije jasno, no možda je logično)

(a) izjavljujući spremnost da položi jamstvo u korist eventualne štete koja bi mogla nastati protivniku i to (izgleda):

(i) navodeći "određeno" jamstvo koje nudi,

(ii) **NE** navodeći jamstvo, prepuštajući odluku sudu.

4.3.2 Protivnik

Protivnik osiguranja može:

1) Koristeći pravo iz **čl. 300/2:**

(1) Nuditi sa svoje strane jamstvo :

(a) direktno predlagatelju i nakon eventualnog sporazuma, zajednički predložiti sudu donaašanje rješenja o ukidanju privremene mjere,

(b) direktno sudu predložiti određeno jamstvo, time da sud donese odluku, vjerojatno nakon saslušanja predlagatelja.

2) koristeći pravo iz **čl. 301/2:**

a) za slučaj iz čl. 301/1 kada nije predlagatelj učinio vjerojatnim tražbinu i opasnost, tražiti jamstvo temeljem čl. 301/2 za svoju štetu

b) za slučaj prijedloga predlagatelja iz čl. 300/1, nakon što je protivnik položio svoje jamstvo u korist predlagatelja tražiti jamstvo za štetu.. Naime čl. 301/2 predviđa to pravo na jamstvo i "...kad je predlagatelj osiguranja učinio vjerojatnim postojanje tražbine i opasnosti" dakle se ta dikcija ne može odnositi na čl. 301/1 st.1. jer čl. 301/1 ne zahtjeva uopće niti vjerojatnost niti opasnost. Prema tome ima pravo i onda kada predlagatelj podnosi prijedlog temeljem čl. 300/1.

Čl. 306 u vezi sa čl. 282/5 i 6. OZ, na neki način nadopunjuje čl. 300/2 jer se na temelju propisa određuje, u vezi davanja jamstva od strane protivnika..

Iz prakse je vidljivo da zahtjev za jamstvo može protivnik staviti i u slučaju ako predlagatelj koristi čl. 300/1 i 301/1.

4.4 - Čl. 338/4 ZPP - navođenje propisa u odluci

Obzirom na potrebu da se TOČNO ZNA koji je propis u kojem slučaju korišten u ovom zamršenom sustavu jamstva, veliki je propust da se sudovi donaašajući odluke o privremenim mjerama najčešće uopće ne pridržavaju propisa čl. 338/4 ZPP.

5 - POLOŽAJ TREĆE OSOBE

U OZ u glavi XXXI, čl. 292 do kraja, treća osoba nije spomenuta. Niti PZ, ne spominje jamstvo u čl. 974-988

Međutim i logika i praksa daju trećoj osobi prava i u postupku privremenih mjera, a donekle i zakon (čl. 55.OZ).

Nemoguće je prihvatiti da na pr. biva zaustavljen brod ali je promašena pasivna legitimacija vlasnika, a da vlasnik (treća osoba) nema pravo da se pojavi u tom postupku.

Sudovi su razmatrali na pr. slučaj broda CHANG PING i PRIHVATILI prigovor treće osobe (vlasnika broda) koji nije bio protustranka u prijedlogu i odluci. Prvostepeni sud (sud donošanja odluke o zaustavljanju) prihvatio je prigovor ukidajući privremenu mjeru. Po žalbi IIst. sud je, odbijajući žalbu, doslovce naveo : " U prvom se radu ističe da treća osoba koja tvrdi da je vlasnik zaustavljenog broda ima pravni interes da podnese prigovor i protiv rješenja...." I dalje: "(budući).....nije rješeno o pravu treće osobe, ne utječe na pravo treće osobe da pod određenim uvjetima traži od vjerovnika naknadu štete koja je nanesena privremenom mjerom za koju je utvrđeno da je bila neosnovana ili koju vjerovnik nije opravdao."

U praksi je treća strana davala garanciju umjesto protivnika osiguranja. Logika zahtjeva da ako treća stranka može davati jamstvo i garanciju, da onda ima i pravo na eventualnu štetu.

Budući da je jamstvo zasiguranje za naplatu dosuđenog iznosa, onda bi logikom stvari treća osoba imala pravo na jamstvo (protu-jamstvo, kontragaranciju) za štetu.

Čl. 294/3 određuje da rješenje o određivanju privremene mjere ima učinak rješenja o ovrsi. Čl. 64 daje pravo trećoj osobi na jamstvo koje daje ovrhovoditelj "za štetu koju bi ovršenik ili treća osoba mogli trpjeti zbog provedbe ovrhe."

Čl. 64 odnosi se na odgodu, ali logika zahtjeva da se to odnosi i na privremenu mjeru.

6 - PROTIVLJENJA

6.1 - PROTIVLJENJA PREDLAGATELJA OSIGURANJA

Predlagatelj koristi najčešće prigovor kada mu je na pr. određeno primjenom čl. 301/2, a na prijedlog protivnika, da mora položiti jamstvo za štetu koja bi mogla nastati protivniku.

6.2 - PROTIVLJENJA PROTIVNIKA OSIGURANJA

Protivnik može primjenom čl. 300/2 također uložiti prigovor, ako sud izda rješenje temeljem čl. 300/1 u korist predlagatelja, na pr. za iznos koji je daleko viši ili teži od mišljenja koje ima protivnika osiguranja.

Odnosno protivnik može položiti određeni iznos i istovremeno ili naknadno prigovoriti visini i težini.

6.3 - PROTIVLJENJA TREĆE OSOBE

Treća osoba temeljem čl. 55. može uložiti prigovor, ako mu to iz taktičkih razloga odgovara (vidi fusnota 22.), ili u prigovor uključiti zahtjev za odgodu (čl.63) i za jamstvo predlagatelja u svoju korist (čl. 64).

Samo usput, ukazuje se na odredbe čl. 56/1.OZ., gdje je određeno da podnositelj prigovora može između ostalih dokaza ponuditi "druge javne isprave". Obzirom da svaki brod mora imati javne isprave (čl. 985 u vezi sa čl. 887/1 PZ.) , oduzeti upisni list odn. odgovarajuća isprava, smatram da to predstavlja "javnu ispravu", pa bi sud koji vodi postupak trebao paziti na procesnu legitimaciju jer su oduzeta isprava, dokumenat koji je dio sudskog spisa u postupku privremene mjere. Ukoliko bi protivnik ili treća osoba, prigovorili, sud bi trebao koristeći ispravu, odlučiti.

7 - ROK TRAJANJA JAMSTVA

Mislim da bi jamstvo svakako moralo ostati na snazi sve dok nisu iscrpljena sva prava koja zakon daje svim strankama, a smatram i sudionicima/trećim strankama.

Procesualno, smatram da bi ako je donesena privremena mjera, a protustranka je podnijela prijedlog o oslobađanju broda, jer se je na pr. dogovorila sa predlagateljem o jamstvu, sud, koji donosi odluku o oslobađanju broda morao navesti i rok trajanja jamstva, ODNOSNO UTVRDITI AKO SE RADI O EVENTUALNOM PISMENOM DOKUMENTU O JAMSTVU, KOJI JE ROK TRAJANJA JAMSTVA UGOVOREN MEĐU STRANKAMA, tj. utvrđen u pismenoj garanciji, a eventualno i neke druge modalitete.

Doktrina smatra da bi trajanje jamstva, ako ga ponudi protivnik osiguranja, trebalo stajati na raspoloženju sve dok ne istekne rok koji je on odredio u

svojoj ponudi. Ne čini se da bi trebalo baš rok određivati po ponudi ako ta ponuda nije ujedno prihvaćena ili odlučena.

Naglašuje se da i PZ ima odredbe o jamstvu: čl. 978 i sl.

U PZ i OZ Glava XXXI. nema nekih općih rokova za jamstvo. U stvari rok jamstva nije nigdje brojčano određen. Postoje rokovi, ali ne o jamstvu, iz kojih bi se moglo zaključiti da kroz to vrijeme traje i jamstvo.

Trajanje je određeno u čl. 295 ZOO odnosno u čl. 986-988 ZOO, što se tiče založnog prava.

Čl.301/3 određuje rok jamstva do "isteka roka do kojega protivnik osiguratelja može u postupku osiguranja zatražiti naknadu štete."

Za rok je i te kako važan i momenat od kojeg se računa početak odnosno kraj trajanja roka

Jedan momenat koji je jasno određen nalazi se u čl. 68. OZ. koji govori o ovrhi, i koji točno specificira pojam "dovršetak" i dapače u st.2. određuje: " *Dovršenje ovrhe provedbom posljednje ovršne radnje sud će **utvrditi (istaknuo Đ.I.)** rješenjem.*" No izvjesna se sumnja nameće, ako takovog rješenja nema, je se na nekoliko mjesta i u OZ i u PZ govori o obustavi postupka i ukidanju provedenih radnji (OZ. 291, 300/3, 301/2, i naročito 305., a PZ u 971, 981 , 982 u vezi sa čl. 971. Pogotovo kada se pomisli još i na postupak opravdanja privremene mjere i na postupak koji vodi treća osoba, koja za štetu nema (za sada) mogućnosti na postavljanje zahtjeva u postupku privremene mjere.

OZ koristi, ali ne određuje sasvim jasno, pojmove: obustava i ukinuće, i nije jasno da li ti izrazi uvijek znače ili katkada znače i ako da, kada znače "dovršetak".

Ako su "obustava" i " ukinuće" u stvari "dovršetak" a ako nije doneseno i sudsko rješenje o utvrđenju kada je nastupilo dovršenje, , onda cijeli sistem jamstva za štete postaje labav, jer niti sudska praksa nije ujednačila značenja obustave i ukinuća.

U stvari, ako se već daje jamstvo u korist jedne stranke, onda bi ta stranka morala imati to pravo sve do onog momenta do kada jamstvo može uspješno koristiti, plus izvjestan rok od recimo 15 ili 30 dana, nakon kojeg tek to pravo prestaje za na pr. čl. 15/4, 14/6, 291, 290/4 itd.

Izgleda logično, da na pr. predlagatelj ima mogućnost koristiti jamstvo do na pr. pravomoćnosti postupka pokrenutog radi opravdanje privremene mjere, ili, protivnik odn. treća osoba, do pravomoćnosti u meritornom postupku koji pokreću radi dokazivanja svojih prigovora.

Judikatura je odlučila da se u nalogu suda predlagatelju da položi novčani iznos (kao jamstvo za štetu koja bi dužniku mogla biti nanescna određivanjem i sprovođenjem privremene mjere), može dati i kraći rok od roka koji je predviđen za podnašanje žalbe.

Kako je već spomenuto, čl. 306/2 upućuje na primjenu čl. 290/4, i ako je rok od 30 dana određen u tom čl. određen od DOVRŠETKA, zašto je onda u čl. 301/3 rečeno da se jamstvo određuje do isteka roka do kojeg protivnik osiguranja može u postupku osiguranja zatražiti naknadu štete, kada je taj rok određen zakonom u čl. 290/4 ? Čl. 301/3 odnosi se doduše na jamstvo, a čl. 290.st.4. ništa ne govori o jamstvu, pa se postavlja onda pitanje da li jamstvo može trajati i nakon dovršetka postupka, kada cit. propis veli " *a nakon toga u parnici* " ? No, čl. 301/3 odnosi se na protivnika osiguranja, kao i čl. 290/4 !

Zanimljivo je i stajalište doktrine u pogledu trajanja roka a u vezi primjene čl. 300/1 gdje veli: " *Položen8i iznos trebalo bi da stoji na raspolaganju vjerovnika, sve dok ne istekne rok koji on odredi u svojoj ponudi.*"

Konačno nije jasno da li se općenito propisi nanašaju i na slučaj, u kojem eventualno predlagatelj ima pravo na naknadu iz jamstva koje je dao protivnik, da li se na pr. čl. 301. st.3. primjenjuje i na jamstvo koje daje predlagatelj (st.1.) i na ono protivnika (čl. 300. st.2.) Naime, čl. 15.st.3. daje zakonsko založno pravo PROTIVNOJ STRANCI. Očito je da je za protivnika osiguranja protivna stranka predlagatelj, a za predlagatelja je protivna stranka protivnik osiguranja.

A šta je treća osoba ? Ona je specifičan sudionik, odnosno TREĆA OSOBA, kako je naziva OZ koja sudjeluje radi njezinog prava ili zbog toga što ima pravni interes.

Naime, čini se da bi se i za jamstvo iz čl. 300 trebao odrediti rok. Ili pokušati dati jednu opću odredbu.

Rok trajanja privremene mjere određivan je u judikaturi dosta šaroliko ali rok trajanja jamstva nije identičan sa trajanjem privremene mjere.

Iz prakse sudova vidljivo je da se praktički nikad rok trajanja jamstva ne određuje posebno. Jamstvo i

protujamstvo zapravo bi morali trajati da časa kada se o njima pravomoćno završi postupak odnosno donese pravomoćna odluka. Najveći broj vansudski sastavljenih garancija obično općenito veli: ".....obavezujemo se platiti na Vaš zahtjev bilo koji iznos zajedno sa kamatima na taj iznos i troškovima koji ne prelaze iznos od -----a koji može biti ugovoren između stranaka da vam se plati u vezi navedenog događaja ili koji može biti dosuđen od strane nadležnog suda." (vidi Poglavlje 31).

OZ u čl. 15/4 određuje da se u slučaju prijedloga protivne stranke na naknadu štete ili troškova postupka još u ovršnom postupku ili postupku osiguranja istim rješenjem odlučuje i o naplati tražbine iz tog osiguranja (jamstva).

Međutim temeljem čl. 306/2 a u vezi sa čl. 282/4-6, te čl. 290 i 291, situacija je zamršenija.

Čl. 306/2 u vezi sa čl. 282/4 izgleda da određuje da sud može odrediti ovrhu (privremenu mjeru) i jamstvo koje mora položiti predlagatelj privremene mjere, u posebnim slučajevima i prije nego ovršeniku (protivniku predlagatelja - privremene mjere) omogući da se o prijedlogu izjasni.

Čl. 291 (veza čl. 306/2) određuje o pravu protivnika osiguranja, ako predlagatelj ne podnese prijedlog za ovrhu u roku od 15 dana od nastupa uvjeta.

7.1 - Čl. 301/3

Za potraživanje PROTIVNIKA PREDLAGATELJA (DAKLE PROTIVNE STRANKE propisuje čl. 301/3 da se osiguranje "ODREĐUJE DO ROKA DO KOJEGA PROTIVNIK OSIGURANJA MOŽE U POSTUPKU OSIGURANJA ZATRAŽITI NAKNADU ŠTETE". Utisak je da je ovo prilično neodređeno i sasvim nepraktično.

8 - POLOŽAJ JAMSTVA

8.1 - OBLICI JAMSTVA

Jamstvo može biti dato u obliku gotovine, ali i na drugi način.

Koja je pozicija jamstva :

1. AKO JE DATO U GOTOVINI
2. AKO JE DATO U DRUGOM OBLIKU
 - a. PISMENOJ GARANCIJI ILI DRUGOM PISMENOM OBLIKU
 - b. DRUGIM IMOVINSKIM VRIJEDNOSTIMA
 - i. Kada garancija ostaje u rukama korisnika garancije
 - ii. Kada se garancija nalazi deponirana

kod suda

AD 1. Kada je dato jamstvo u gotovini i položeno kod suda ili na određeni način po nalogu i pod raspolaganjem suda, tada dolazi do konverzije jednog jamstva u drugo tj. brod (kao jamstvo) se pretvara u jamstvo u gotovini. U ovom slučaju direktno je umješan sud u odluku o oslobođenju broda, jer se gotovina nalazi na raspolaganju suda i sud jedini raspolaže sa jamstvom. To u praksi znači da sud mora jednom, prije ili kasnije, donijeti odluku o sudbini jamstva, dakle ili odredbu da se cijelo ili dio jamstva preda korisniku jamstva na osnovu meritorne odluke suda, ili nagodbe stranaka, ili da se vrati jamstva, što i opet zahtjeva odluku suda o korištenju jamstva, jer je jamstvo u osjedu suda ili na raspolaganju sudu. Zapravo takovo jamstvo može se smatrati i zalogom i na njemu se u određenim slučajevima stiče zakonsko založno pravo.

AD 2. Kada je data pismena garancija tada dolazi do zamjene jednog jamstva sa drugim.

(i) - kada garancija ostaje u rukama korisnika, tada bilo korisnik sam, ili zajedno sa drugom stranom obavještava sud da je korisnik u posjedu garancije i da sud može osloboditi brod. U tom slučaju sud donosi odluku kojom se utvrđuje da se je zapravo korisnik odrekao jamstva (u obliku) broda jer je primio drugačije jamstvo. Sada je korisnik garancije u posjedu garancije a ne sud. Drugim riječima, rizik u vezi ostvarenja garancije je na posjedniku garancije.

(ii). Međutim događa se da je pismena garancija izdana od garanta (domaćeg ili stranog) i predata sudu. Tada je najčešće garancija adresirana na sud i dapače na broj sudskog spisa. Situacija je tada djelomično kompliciranija.

aa). ako su tekst garancije i svi elementi garancije kao i tko je garant usaglašeni unaprijed i sud upoznat sa time, garancija će biti prihvaćena od suda,

bb). ako nema uslova iz pod aa). onda moraju stranke obavjestiti sud da su se sporazumjele o garanciji i da garanciju polažu kod suda. U principu sud ne bi trebao ocijeniti garanciju jer je bila sporazumno dogovorena.

cc). može i sam korisnik garancije obavjestiti sud da se slaže sa garancijom i da je polaže kod suda.

ad 2. b). Mogućnosti su tolike da je teško o njima iznijeti probleme. Međutim, i opet, ako se ne radi o jamstvu koje je u posjedu suda, situacija je kao ona

opisana pod AD 2. a). ili slična.

8.2 - KORIŠTENJE JAMSTVA

Ako i kada dođe do korištenja garancije sud će morati o tome odlučiti. Ako dužnik ne plati sud će morati donijeti odluku o korištenju garancije. U slučaju davanja garancije ili supergarancije od domaće banke, problem je jednostavniji.

Ako je garant u inozemstvu odluku suda treba dostaviti garantu sa svim mogućim komplikacijama koje se često pojavljuju u odnosima sa strankama u inostranstvu, dostavljanju, ovjerama, prijevodima i sl. .

Ako je garancija izdana u inostranstvu i nije predana sudu nego je korisnik drži, a samo je obavjestio sud da može osloboditi brod, situacija je kompliciranija, ali se eventualno rješenje, odnosno barem pokušaj praktičnog rješenja, može pokušati uvrštavanjem u tekst garancije približno ovakvog teksta :»---- " ...which has been agreed to be due to you in full and final settlement of the above claim and payable against an agreed receipt and release executed on behalf of the Owners of the ... (korisnik) by their Lawyer Mr.....and on behalf of yourself by your lawyer."

Sve se još više komplicira kada je garancija izdana u inostranstvu (dakle bez super-garancije lokalne banke) jer u tom slučaju prisilno izvršenje je sasvim izvan jurisdikcije suda koji je bio zaustavio brod. Zapravo odnos iz garancije postaje stvar stranaka iz garancije, bez postupka suda koji je vodio postupak privremene mjere. U tom slučaju više ne dolazi do primjene propisi u vezi privremenih mjera, nego ostali propisi katkada i inozemni i u inozemstvu. To je na pr. slučaj garancija koje izdaje P&I, koje obično nisu dodatno potvrđene od strane lokalne banke, ali su katkada od strane lokalnog osiguravajućeg društva, u kom slučaju rizik boniteta ovisi o procjeni korisnika jamstva, a ne suda.

U slučaju garancije koja je u posjedu korisnika, dakle ne suda, utvrđivanje naknade štete, u postupku privremenih mjera zapravo je deklarativnog značaja, jer sud ne može u tom postupku primjeniti na pr. čl. 15/4 OZ, jer u nekim slučajevima nema nadležnost po garanciji.

Svakako probleme u pogledu jamstva trebalo bi modernizirati i prilagoditi sadašnjem stanju bankarstva, osigurateljstva, javnih bilježnika i sl.

Sve gore rečeno treba razmotriti i zbog činjenice da

se kod brodova jamstvo daje i u korist predlagatelja osiguranja , katkada i u korist protivnika osiguranja, a i u korist treće osobe.

Treba prema tome razlikovati situaciju pojedinih stranaka koje moraju, u određenom roku podnijeti tužbu. Iznos korištenja jamstva ovisiti će o uspjehu u parnici

Nije sasvim jasna situacija u slučaju korištenja čl. 300/1 i 301/1 od strane predlagatelja, jer nije točno određeno od kojeg časa teče rok za ulaganje tužbe za opravdanje.

U pogledu protivnika osiguranja dolazi do primjene i mogućnost da štetu odredi sud u postupku privremenih mjera.

8.3 - KONVENCIJA 1952

Ako se primijeni Konvencije 1952, trebalo bi odredbe čl. 300 i 301, adaptirati sa propisima konvencije, iako konvencija jasno veli u čl. 6. da se primjenjuju propisi zakona države ugovornice na čijem je području zaustavljanje izvršeno ili zatraženo.

9 - OCJENA JAMSTVA - KVANTIFIKACIJA

Očito je da je određivanje visine jamstva jedno vrlo važno, ali i vrlo delikatno pitanje. Postavlja se i pitanje da li moraju stranke predlagati visinu ili mogu samo postaviti zahtjev za jamstvo a sud odrediti visinu bilo temeljem zakonskog propisa, bilo na zahtjev stranke da sud odredi jamstvo ? Izgleda da sud, barem katkada, mora odrediti jamstvo, ako nije predloženo odnosno prihvaćeno od suda ili nije prihvaćeno od druge stranke. Konvencija 1952 u čl. 3. st.2. izričito obavezuje sud da odredi "*narav i iznos jamstva*".

Smatram da bi se gornje odnosilo i na protivnika osiguranja a i na treću osobu.

U praksi stranke na neki način obično predlažu visinu jamstva. Ako se uzme da stranke predlažu visinu jamstva, postavlja se nekoliko pitanja:

a). da li sud mora omogućiti drugoj stranci ili osobama da se očituju, ili

b). da li u izvjesnim situacijama mora sud ocijeniti visinu prije nego što omogući protustrankama da se očituju:

aa). kada je već u prijedlogu predlagatelj osiguranja naznačio visinu, mislim, da bi sud morao ocijeniti zahtjev bez obavještanja protivne strane i odrediti prema svojoj ocjeni,

bb). kada predlagatelj naknadno izjavi, sud bi trebao omogućiti protivnoj strani da se očituje.

10 - KONVENCIJE 1952 I 1999 O JAMSTVU

Kako je spomenuto Konvencija 1952 veže R. Hrvatsku, dok ona iz 1999 NE obavezuje.

10.1 - Konvencija 1952,

10.1.1 - Art. 5

In default of the agreement of the Parties as to the sufficiency of the bail or other security, the Court or other appropriate judicial authority shall determine the nature and amount thereof.

Ova konvencija jasno određuje da ako se stranke ne mogu dogovoriti, da će sud odrediti.

10.2 - Konvencija 1999

10.2.1 - Art.4.

In the absence of agreement between the parties as to the sufficiency and the form of the security, the Court shall determine its nature and the amount thereof, not exceeding the value of the arrested ship.

If the ship has been arrested in a non-party State and is not released although security in respect of that ship has been provided in a State Party in respect of the same claim, that security shall be ordered to be released on application to the Court in the State Party.

If in a non-party State the ship is released upon satisfactory security in aspect of that ship being

provided, any security provided in a State Party in respect of the same claim shall be ordered to be released to the extent that the total amount of security provided in the two States exceeds:

- (a) the claim for which the ship has been arrested, or*
- (b) the value of the ship,*

which ever is the lower. Such release shall, however, not be ordered unless the security provided in the non-party State will actually be available to the claimant and will be freely transferable.

Where, pursuant to § 1 of this article, security has been provided, the person providing such security may at any time apply to the Court to have that security reduced, modified, or cancelled.

Treba ukazati i na odredbu čl.4.st.2. konvencije 1999, prema kojoj visina jamstva ne može prelaziti vrijednost broda. Ova odredba bazira se na stajalištu da niti prisilnom prodajom zaustavljenog broda ne bi se moglo postići više.

Valja primjetiti da zadnji paragraf ovog člana dozvoljava da stranka koja je dala jamstvo, može u svako vrijeme obratiti sudu u vezi sa jamstvom sa prijedlogom za: sniženje, modifikaciju i ukidanje.

10.2.2 - Art.6.

Protection of owners and demise charterers of arrested ships

1.The Court may as a condition of the arrest of a ship, or permitting an arrest already effected to be maintained, impose on the claimant who seeks to arrest or who has procured the arrest of the ship the obligation to provide security of a kind and for an amount, and upon such terms, as may be determine by that Court for any loss which may be incurred by the defendant as a result of the arrest, and for which the claimant may be found liable, including but not restricted to such loss or damage as may be incurred by that defendant in consequence of:

- (a). the arrest having been wrongful or*

*unjustified; or
(b). excessive security having been demanded and provided.*

2. The Courts of the State in which an arrest has been effected shall have jurisdiction to determine the extent of liability, if any, of the claimant for loss or damage caused by the arrest of a ship, including but not restricted to such loss or damage as may be caused in consequence of:

(a) the arrest having been wrongful or unjustified; or

(b) excessive security having been demanded and provided.

3. The liability, if any, of the claimant in accordance with § 2 of this article shall be determined by application of the law of the State where arrest was effected.

4. If a Court in another State or an arbitral tribunal is to determine the merits of the case in accordance with the provision of article 7. then proceedings relating to the liability of the claimant in accordance with § 2 of this article may be stayed pending that decision.

5 Where pursuant to § 1 of this article security has been provided, the person providing such security may at any time apply to the Court to have security reduced, modified or cancelled.

Mora se priznati da su odredbe ovog člana vrlo detaljne te da se spominje "excessive security" (st.2. (b), jer se u praksi najčešće traži previsoki iznos.

Predviđeno je također u § 5 kao i čl.5. zadnji paragraf, prijedlog za smanjenje, promjenu ili ukidanje jamstva.

Ako dođe do promulgacije konvencije 1999, možda će se pojaviti pitanje da li je ta odredba osnovana ako se zaustavljanje osniva na privilegiju/pomorskoj tražbini, po čl. 263 PZ, tj. takova tražbina koja je bila osigurana privilegijom pa ne prestaje prestankomn privilegija.

11 - SNIŽENJE/POVIŠENJE JAMSTVA

Kada je jednom određeno jamstvo i protu-jamstvo može se po prijedlogu zainteresirane stranke i smanjiti, povećati, ukinuti.

Čl.11. OZ koji bi trebao odrediti, po mom mišljenju, odredbe o žalbi i prigovoru, ne spominje iste u vezi sa jamstvom.

Doktrina također ne daje direktan odgovor.

Mislim, da bi u slučaju kada sud odredi u odluci visinu ili tip jamstva, zainteresirana stranka/sudionik morala imati mogućnost da predloži da sud ponovno odluči o jamstvu te da protiv nove odluke može uložiti žalbu. Jasno je da takav prijedlog/zahtjev nema suspenzivne moći, a da njegovo rješavanje ne bi stavilo protustranku u slabiji položaj. Obzirom da se odluka o privremenoj mjeri donosi rješenjem, protiv istog bi se trebalo ulagati žalbu, no, čini se da ako bi OZ ili PZ dopustio prigovor protiv jamstva, ne bi procesualno došlo do problema. Judikatura ima u praksi donekle drugačija stajališta.

OZ i doktrina navode da se na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako OZ ne određuje ili drugi zakoni ne određuju drukčije.

Treba uvijek imati na umu činjenicu da su jamstva kod privremenih mjera na brodu obično u vrlo visokim iznosima.

Napominje se da Konvencija 1999 (koja ne veže R. Hrvatsku) predviđa u čl. 4. zadnji stav da se davalac jamstva može obratiti sudu u bilo koje vrijeme, radi smanjenja, modifikacije ili ukidanja jamstva.

Mislim da bi se to moglo prihvatiti i u našoj legislativi.

12 - BROD NIJE U LUCI NEGO U PLOVIDBI

Prema odredbi PZ. o mogućnosti donošenja rješenja čak i u slučaju ako se nezna da li je brod u teritorijalnom moru, moglo bi se čak zamisliti da prijedlog za jamstvo može dati protivnik osiguratelja ako je upoznat sa rješenjem :

- a) prije provedbe na brodu, što znači da bi mu se rješenje moralo uručiti prije provedbe na brodu, ili
- b) nakon uručivanja rješenja i provedbe na brodu, popisom, zapisnikom, oduzimanjem dokumenata i sl. po čl. 985. u vezi sa čl. 887 PZ.

ad a). ovo bi bilo nekako u suprotnosti sa odredbom čl. 130/1 OZ. a trebalo bi taj član

eventualno uskladiti sa odredbom čl. 38.st.5. jer se privremena mjera na brodu rijetko donosi na temelju vjerodostojne isprave.

Zapravo protivnik osiguranja može se poslužiti, ako je to praktički moguće, sa svim pravima iz čl 300 i 301. OZ.

13 - MIROVANJE POSTUPKA

U postupku privremenih mjera nema mirovanja postupka. Doktrina smatra da taj institut nije potreban.

14 - ODLUKA I PRAVNI LIJEK

OZ određuje u čl. 10. st. 3. da se odluke donošaju u obliku rješenja ili zaključka.

Odluka o jamstvu donša se u obliku rješenja što na neki način proizlazi iz odredaba čl. 10. 61. st. 4,5,8, OZ.

Čl. 304. određuje da se na žalbu i prigovor protiv rješenja o privremenoj mjeri na odgovarajući način primjenjuju odredbe OZ.

Protiv rješenja postoji pravo na žalbu. Čl. 11/3-5. određuje o žalbi. Žalba ne odgađa provedbu rješenja, osim ako OZ nije drukčije odredio.

Nema propisa adekvatnog čl. 47 OZ, da bi prvostepeni sud mogao postupiti po žalbi. Osim eventualno ako je rješenje osnovano na propisima Glave V. OZ.

Čl. 306/2 i vezi sa čl. 290/5 određuje da žalba zadržava ovrhu, vjerojatno i na jamstvu za koje čl. 15/4 i dr. predviđa naplatu, ali to nije jasno.

15 - VRAĆANJE JAMSTVA

U principu, jamstvo bi trebalo ostati u važnosti dok se osoba, u čiju je korist položeno, može, kada stekne pravo na to, poslužiti jamstvom.

OZ ne daje jednu opću odredbu o vraćanju jamstva. Doktrina smatra da se to treba učiniti kada rješenje o ukidanju privremene mjere postane pravomoćno.

Vraćanje se vrši na zahtjev osobe koja je položila jamstvo. Međutim, ako je položeno jamstvo i sud je ukinuo privremenu mjeru, prigovor podnijet prije polaganja jamstva je bespredmetan i u tom slučaju ukidanje jamstva se može tražiti tijekom parničnog postupka.

16 - ZALOŽNO PRAVO NA JAMSTVU

16.1 Založno pravo.

OZ. Čl.15/3 , koji govori o «davanju osiguranja»(sada JAMSTVO) glasi: « Na danom osiguranju protivna stranka stječe zakonsko založno pravo.»

Obzirom na propis čl. 15/3 koji određuje da na jamstvu protivna stranka stječe zakonsko založno pravo, pošto je naglašeno da ga stječe protivna stranka, a inače se u OZ koristi izraz predlagatelj osiguranja i protivnik osiguranja, treba zaključiti da STRANKE, dakle i predlagatelj i protivnik, stječu zakonsko založno pravo, na jamstvu položenom od protivne strane..

Pošto st.1. govori o davanju jamstva u gotovini, ali IZNIMNO i u bankarskoj garanciji, vrijednosnim papirima, dragocjenostima i sl., očito je da se ta odredba odnosi i na PRIVREMNE MJERE. Pogotovo jer lex specialis - PZ. u prijedlozima za nadopunu čl. 978, predlaže novi stav 2. «Jamstvo se može ponuditi u obliku gotovinskog pologa, bankovne garancije, jamstva osiguratelja brodareve odgovornosti ili drugog osiguratelja, ili druge imovinske vrijednosti.» Prijedlog nadopuna čl. 978, je zapravo parafrazirao čl. 15/1. OZ.

Doktrina utvrđuje da se na jamstvu stječe založno pravo u korist osobe u čiju je korist jamstvo položeno. Iako nije naročito istaknuto, jer se čini da problem nije aktuelan u normalnim "kopnenim" slučajevima, kod broda je situacija vrlo često takova da se ili pojavljuje treća osoba, ili se pojavljuje niz trećih osoba, a bilo je i slučajeva da su se pojavljivale nove stranke, sa novim prijedlozima za privremenu mjeru. Vrlo često su se pojavljivali i zahtjevi za protu-jamstvo, (kontra-garanciju).

Iz doktrine proizilazi da se na jamstvu uvijek stječe založno pravo u korist protivne osobe.

"Jamstvo"...ima značenje kaucije tj. novčanog iznosa koji kod suda polaže stranka (ili drugi sudionik u postupku) (podvukao Đ.I.), za slučaj da bi od neke procesne radnje, ili sudske procesne radnje (eventualno i sudske odluke) koja se poduzima u njenu korist, ili njenog propuštanja da poduzme određenu radnju, drugoj stranci prijetila neka šteta ili bi za nju proizašli troškovi postupka, pa ta druga stranka na položenom iznosu novca stječe zakonsko založno pravo radi osiguranja svog budućeg

*eventualnog potraživanja za naknadu štete
odnosno za naknadu troškova postupka."*

Analizirajući ovaj tekst iz doktrine, čini se da se to odnosi i na treću osobu, jer je i treća osoba "sudionik". Nije naime logično da se na jamstvu koji daje treća osoba stječe založno pravo u korist druge strane, a da se na jamstvu druge strane u korist treće osobe ne stječe založno pravo. To pogotovo što treća osoba za naknadu štete, prema sadašnjem stanju, mora ući u parnicu za naknadu štete, ako je uspjela u postupku za ukidanje privremene mjere, pa je njezin položaj otežan ako nema založnog prava na jamstvu. Prema tome bi treća osoba trebala steći založno pravo i za svoju štetu i troškove (v.Triva, Grpp3, § 100).

Kada stranka u čiju je korist položeno jamstvo stekne sudsku odluku o naplati, ima pravo da se na osnovu sudske odluke naplati iz položenog novčanog iznosa ili druge vrijednosti, ovisno o tome kako je ta druga vrijednost prenosiva. U koliko preostane višak, isti se, ako nema drugih sadašnjih ili budućih štetnih posljedica, vraća polagatelju jamstva.

OZ. Čl. 297.st.2. glasi:» Privremenom mjerom ne stječe se založno pravo.»

Kako izmiriti ove dvije odredbe?

Čl. 297/2 OZ se odnosi na predmet koji je objekt privremene mjere, u pomorskom pravu, praktički brod. Jasno je da se privremenom mjerom ne stječe založno pravo na brodu. Međutim, ako i kada jedna stranka položi gotovinu primjenom čl. 15/3 na toj gotovini protivna stranka stječe se zakonsko založno pravo, a tako i na bankovnoj garanciji, jamstvu osiguratelja i drugoj imovinskoj vrijednosti. To založno pravo na jamstvu stječe PROTIVNA STRANKA. Tekst čl. 15/3 je bezličan.

A). Praktično to znači u slučaju kada predlagatelj dobije jamstvo od protivnika onda predlagatelj ima zakonsko založno pravo na tom jamstvu. Do kada ?

Ukoliko stranke ne sklope nagodbu, a obzirom da predlagatelj mora dignuti tužbu radi opravdanja u roku (čl. 303 OZ.), tada, (osim ako nije podigao tužbu u roku kada se primjenjuje čl. 305.OZ), predlagatelj bi morao imati zakonsko založno pravo do pravomoćnog dovršetka parnice radi opravdanja.

OZ. u pogledu troškova postupka određuje u čl. 14.st. 6., da se zahtjev podnosi u roku od 30 dana od «ZAVRŠETKA POSTUPKA». Taj se rok odnosi i na predlagatelja i na protivnika (cit.čl. st.4. i 5). U

st.7. određuje se da o troškovima postupka sud odlučuje u ovršnom postupku i u tom postupku određuje na prijedlog stranke, ovrhu radi njihova ostvarenja.

Smatram da ako predlagatelj počne postupak radi opravdanja, da tada postupak osiguranja nije «završen» jer pravo na troškove postupka osiguranja imati će ona stranka koja pobijedi u postupku opravdanja.

Tek nakon dovršetka procesa, postupak privremene mjere se preotvara - nastavlja i tek tada stranka koja ima pravo na troškove može postaviti zahtjev za troškove postupka privremene mjere. Dodkle se ne završi parnični postupak nezna se tko ima odnosno nema pravo na trošak postupka privremene mjere.

U slučaju jamstva u obliku garancije, mislim da će ovisiti o formulaciji teksta garancije da li će jamstvo obuhvatiti i troškove procesa.

Ako je jamstvo položeno u gotovini, ovisiti će pravo na troškove procesa, o odredbi suda u rješenju u kojem oslobađa brod, potvrđuje polaganje jamstva i navodi sve bitne uslove jamstva.

Posebno je pitanje polaganja jamstva u gotovini i problem kamata, u čiju korist idu. Uzevši u obzir da iznosi mogu biti ogromni a trajanje postupka, više nego dugačko, pitanje kamata ne može se rješavati na uobičajeni način.

B). Kakova je situacija ako je predlagatelj dao jamstvo za štetu koja bi mogla nastati protivniku osiguranja (OZ. Čl. 14/5, 15/4, 301/2, 306 u vezi čl.290/3 i sl.)

Na tom jamstvu koje je dao predlagatelj protivnik stječe zakonsko založno pravo. (čl.15/3 OZ).

U principu protivnik bi imao pravo na jamstvo do «dovršetka» postupka privremene mjere. Međutim da i protivnik ima to pravo, ovisi o uspjehu u procesu radi opravdanja privremene mjere koju mora podignuti predlagatelj u postavljenom mu roku.

C). - 1). - No, eventualno se može dogoditi da je protivnik osiguranja, uložio prigovor (čl. 306 u vezi čl. 282.st.6. OZ) i da temeljem čl. 56. bude upućen na pokretanje parnice radi proglašenja da ovrha (privremena mjera) nije dopuštena. U tom slučaju protivnik ima pravo tražiti jamstvo od predlagatelja (čl. 301/2), pa ukoliko to sud odredi, i predlagatelj položi jamstvo, može se dogoditi da postoje dva jamstva. Jedno položeno od

predlagatelja u korist protivnika i jedno položeno od protivnika u korist predlagatelja. I da se vode dva postupka ! Predlagatelj postupak za opravdanje privremene mjere, a drugi postupak protivnik radi proglašenja da privremena mjera nije dopuštena.

C). - 2). - Dalji tok tih procesa je stvar ZPP-a. Ali oba jamstva bi morala ostati u važnosti.

C). - 3). - Ovisiti će, izgleda, o volji i snalažljivost protivnika da li će u procesu radi proglašenja da privremena mjera nije dopuštena ujedno tražiti i naknadu štete, ili će naknada štete biti naknadni postupak.

Čini se da će u takovom zapletenom slučaju, pravilnost trajanja važnosti jamstva i rok njegovog korištenja ovisiti o detaljnim i specifičnim odredbama suda, jasno, ukoliko to nije detaljno navedeno u, recimo, pismenoj garanciji, ali i tada bi zapravo bilo potrebno da sud te elemente unese u pismenu odredbu, u kojoj mora i točno odrediti da li se radi o «dovršetku» ili prekidu, odgodi, zastoju itd.

Do sada je rečeno o predlagatelju i protivniku.

D). - Šta je sa trećom osobom (čl. 55.OZ) ? Treća osoba može također biti upućena na podizanje tužbe «...protiv stranaka...!

Možda je u čl. 15. upotrebljeni izraz "protivna stranka" stvorio izvjesno kolebanje u pravcu da li se odnosi i na "treću osobu". Naime, čl. 2.st.1.t.6. specificira da je "stranka", samo predlagatelj osiguranja i protivnik osiguranja. A treća osoba je sudionik, a ne stranka, iako po čl. 63. i 64. OZ ima u određenim situacijama pravo na odgodu i jamstvo, a prema čl. 301/2 na jamstvo(eventualno protu-jamstvo).

Treća osoba međutim, ako tvrdi da ima takovo pravo koje sprečava ovrhu (privremenu mjeru) najvjerojatnije će tražiti odgodu (čl. 63 OZ) i u tom slučaju ima pravo tražiti temeljem čl. 64. OZ jamstvo za štetu koju bi treća osoba mogla trpjeti zbog provedbe privremene mjere.

Može se dakle dogoditi da sud prihvati zahtjev i naloži predlagatelju da položi jamstvo u korist treće osobe.

E). Obzirom dakle, da može doći do :

a). tužbe predlagatelja za opravdanje,

b). tužbe protivnika (čl. 48, 52 itd.)
c). tužbe treće osobe (čl. 56 OZ).,
može doći i do traženja odgode od strane protivnika i treće osobe.

I eventualno i veći broj jamstva.

Zakonsko založno pravo trebalo bi se primijeniti i ako je jamstvo dato u drugom obliku tj. ne u novcu, pologu, nego garanciji, vrijednosnim papirima i sl.

Prelazi okvire ovog priručnika razmatranje problema garancije u vezi založnog prava.

U stvari radi se o institutu koji predviđa (na neki način) ZOO u čl. 971.

U pogledu bankarskih garancija vidi Glavu XXXVIII. ZOO. i Glavu XXVIII. ZOO.

17 - PONOVNNA/VIŠESTRUKA MJERA

OZ i PZ nemaju odredaba o ponovnoj ili višestrukoj privremenoj mjeri, a nema niti Konvencija 1952.

Međutim, Konvencija 1999 čl. 5. (koja ne obavezuje Republiku Hrvatsku) dozvoljava ponovno odn. višestruko zaustavljanje u tri slučaja:

- a). kada je iznos jamstva nedovoljan
- b). kada garant nije finansijski uvjerljiv, i
- c). kada je brod bio oslobođen sa pristankom predlagatelja, pod uslovom da je on postupao razumno, ili kada je brod bio oslobođen a predlagatelj to nije mogao spriječiti.
{(a).when the amount of the security is inadequate; b). when the guarantor is not financially reliable; c). when the ship has been released with the consent of the claimant, provided he acted on reasonable grounds, or when the ship has been released and the claimant could not prevent the release.}}

Praksa sudova u postupcima *in rem*, u državama gdje tužba *in rem* postoji, ako je uz postupak pridodan istovremeno i postupak *in personam* našli su i rješenje ako je jamstvo dato u manjem iznosu nego se utvrdi zahtjev, da se tada jednostavno nastavlja postupak.

Mislím da bi došlo kod nas do priličnih problema, iako je u jednom slučaju sud u Kopru, nakon što je na temelju datog jamstva oslobodio brod (koji ali nije uspio otploviti iz luke) dozvolio ponovno privremenu mjeru za veći iznos.

Postavlja se eventualno pitanje:

Ako je na pr :

- "X" zaustavio brod protiv "Y" i primio jamstvo od "Y" ,
- nakon toga "Z", "W" i drugi itd. također zaustave brod (ili se eventualno mogu pojaviti kao treća osoba/sudionik),
- da li tada "Y" mora i svima njima dati jamstvo za oslobođenje broda jamstvo ?

Ili se tada ipak može **uslovno** odbiti jamstva zatražena od "Z", "W" i drugih, pod uvjetom da će se osloboditi jamstvo koje je dao "Y" u korist "X"-u, na način da se prenese u korist "Z", "W" ili koga drugog, nakon što je "X" zadovoljen. Dakle neke vrste rezolutivnog uslova. To doduše može ovisiti o činjenicama, ali se ne može isključiti da nastaju paralelni zahtjevi više osoba.

Budući niti PZ. niti OZ. ne reguliraju ovakav specifičan slučaj, ne vidim zašto se ne bi moglo propis konvencije 1999 prihvatiti i u PZ.

18 - KORIŠTENJE POD PRIVREMENOM MJEROM

Konvencija 1952 (Čl.5) i 1999 (Čl.4) predviđaju da se brod može u izvjesnim slučajevima koristiti i dok je pod privremenom mjerom. To bi značilo da je privremena mjera izdata ali da se brodu ipak dozvoljava korištenje. Čl. 5/1 Konvencije 1952 određuje općenito o jamstvu, ali postavljaju se ograničenja za slučaj kad je brod zaustavljen radi pomorskih potraživanja nabrojanih u čl. 1. toč. o) i p).

PZ. za privremenu mjeru ne predviđa tu mogućnost, međutim, predviđena je u čl. 893. (čl. 897 biv. ZPUP) kod provedbe izvršenja pod određenim okolnostima, koji bi mogli biti ispunjeni i kod privremene mjere. Dikcija čl. 893/1 je ".....na prijedlog zainteresirane osobe". Ne određuje se dakle da mora biti "stranka" (čl.2.st.1.t.6.OZ) a komentar za biv. ZPUP čl. 897 glasi: "*Zainteresirana osoba, ovlaštena na iznašanje prijedloga da se odobri putovanje ne mora imati pravni interes*".

Mislim da, kada međunarodna promulgirana konvencija 1952 to omogućuje, a i PZ ga predviđa na drugom mjestu, da bi se moglo uvrstiti i za privremene mjere u PZ.

Strana judikatura je u jednom slučaju, odbila takovo

korištenje, ali iz razloga što jamstvo nije bilo ocijenjeno kao prihvatljivo.

Budući da Konvencija 1952 obavezuje Hrvatsku (barem u određenim slučajevima), ta je mogućnost i te kako otvorena. Može dakle doći do slučaja u kojem će naš sud morati primjeniti Konvenciju 1952 i po njoj rješavati takav slučaj. Ako bi došlo do primjene Konvencije 1952 pojavili bi se problemi procesnog karaktera.

18.1- Problemi kod primjene konvencije 1952 i dozvole korištenja broda za vrijeme dok je pod privremenom mjerom.

Obzirom da smatram da bi u slučaju kada se primjenjuje Konvencija 1952, (a to predviđa i Konvencija 1999), moglo doći do situacije u kojoj je brod zaustavljen, a onda naš sud mora postupiti i odlučiti o dozvoli za nastavak putovanja, pod određenim uslovima. Sud dakle mora donijeti neku odluku.

Konvencija 1952 je obavezna za R. Hrvatsku ali nije jasno procesualno donošenje odluke o tome i uslova za primjenu.

Čl. 893 PZ (a niti čl. 897 biv. ZPUP) ne određuju ništa konkretnog u pogledu postupka, da li je to odgoda ili prekid, ili zastoj, da li postoji pravo žalbe i da li žalba ima odgovnu moć.

Problem je u kakovom bi stanju bio postupak:

prekid, odgoda, zastoj, obustava, ukinuće, nastavak ?

Doktrina je obradila odgađanje i prekid postupka sa dosta kritičnim riječima, smatrajući da "sud može a katkada i mora, zastati s postupkom i kad nema pretpostavaka za odgađanje izvršenja ili prekid postupka, zato da bi se sačekalo nastupanje određenih faktičnih ili pravnih stanja koja omogućuju dalje provođenja postupka."

U pogledu odgode i prekida OZ je dosta štur trebalo bi vjerojatno, posegnuti za ZPP.

Doktrina dakle smatra da sud može "zastati" sa postupkom.

Dok OZ koristi drugdje izraze odgađanje i prekid dotle u Glavi 31-4. Zajedničke Odredbe - Osiguranje umjesto privremene mjere, koristi izraz "obustava". Mislim da taj pojam nije adekvatan za ovaj slučaj.

Ako bi spomenuta dozvola pojmovno bila "odgoda" trebalo bi, mutatis mutandis, doći do primjene odredbe o

odgodi iz čl. 61 i sl.

18.1.1 Odredbe o odgodi iz čl. 61 - 63 OZ.

Čl. 61. Odredba u st.5, mogla bi se primjeniti tj. da je protivnik podnio prijedlog, sud je odredio jamstvo i rok koji ne može biti dulji od 15 dana i protivnik je položio jamstvo.

Čl. 63. Predviđa i odredbu u slučaju treće osobe. Dovoljno je da treća osoba pruži vjerojatnost da će treća osoba pretrpjeti nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu. Iz dikcije st.2. predlagatelj osiguranja morao bi, izgleda, biti obavješten o prijedlogu treće osobe, i o njemu se očitovati, uz, eventualni, zahtjev za jamstvo.

18.1.2 Odredbe iz čl. 64

Odredba se odnosi na slučaj kada je sud odredio davanje jamstva predlagatelju (na zahtjev za odgodu podnesen od protivnika predlagatelja ili treće osobe) a predlagatelj je takovo jamstvo dao.

18.1.3 - Odredbe iz čl. 65

Trebalo bi odrediti i trajanje jamstva, ako je položeno.

18.1.4 Odredba iz čl. 66

Odnosi se na nastavak postupka po službenoj dužnosti odnosno prijedloga predlagatelja osiguranja. Nije izričito rečeno da li predlagatelj mora u prijedlogu ponuditi jamstvo ili može ponuditi vjerojatnost prestanka razloga za odgodu, eventualno alternativno jamstvo, a sud nađe da vjerojatnosti nema, ali da bi se prijedlog mogao prihvatiti ako predlagatelj da jamstvo.

18.2 - Nastavljanje postupka

Najjednostavnije bi bilo donijeti rješenje kojim se putovanje dozvoljava, ali pod rezolutivnim uvjetom, ako se pridonesu dokazi i niz drugih odredaba koje traži čl. 893 (jamstvo, trajanje jamstva, prekluzija u slučaju nedavanja jamstva, itd. i najvjerojatnije niz drugih uslova) a možda se ne bi moralo odrediti i stanje postupka. Polazim naime od toga da je zapravo položeno jamstvo na neki način personifikacija broda i onda nema razlike da li je brod u luci zaustavljen ili plovi ili čak ako potone.

U stvari ako brodu bude dopušteno isplavljenje, predlagatelj je dužan povesti postupak za opravdanje mjere, odnosno protivna stranka i/ili treća osoba radi protivljenja pa bi i to trebalo spomenuti u rješenju.

19 - PROTU-JAMSTVO - KONVENCIJA 1999

Konvencija 1999 u čl.6. (vidi str. 23.) predviđa i protujamstvo.

U st.1. određuje u vezi štete koja bi nastala stranci protiv koje se vodi postupak privremene mjere, a radi jamstva za štetu za koju bi mogao biti odgovoran predlagatelj, time da ona nije ograničena samo na slijedeće:

- a) ako je brod zaustavljen protupropisno odnosno neopravdano;
- b) ako je zatraženo i položeno previsoko jamstvo.

U st.2. određuje se da sud zaustavljanja ima nadležnost i da dosuđuje štetu koja je nastala protivniku predlagatelja.

St.4. određuje jedno vrlo praktično rješenje za slučaj ako je brod zaustavljen u jednoj nadležnosti a meritum se mora rješavati u smislu čl.7. Konvencije od strane drugog suda ili arbitraže, da se postupak za odlučivanje o šteti može prekinuti ili odgoditi (engleski: *stayed*; francuski: *suspendu*) do odluke u meritumu. (vidi i tekst čl.7. K. 1999).

Vidi i "PRIJEDLOG PREDLAGATELJA OSIGURANJA" i "PRIJEDLOG PROTIVNIKA OSIGURANJA" , u ovom priručniku.

20 - JAMSTVO KAO FORUM IMOVINE

Judikatura je zauzela stajalište da pismeno jamstvo i nakon ukidanja privremene mjere dostaje za forum imovine.

U pogledu naprijed spomenute, privatne, vansudske pismene obaveze onako kako ju je prihvatio američki sud (vidi str. 4.) bilo bi interesantno znati da li bi sud kod nas prihvatio i sa jednakim rezultatima i da bi u tom slučaju takova pismena obaveza mogla zamijeniti imovinu i dostajati za forum imovine, a bez potrebe da ima u sebi karakter ugovora o nadležnosti suda, tj. da ne sadrži imenovanje mjesta suda već ima univerzalni karakter dakle da se primjeni u svakom mjestu gdje bi sud imao stvarnu nadležnost. Ili bi bilo potrebno odnosno praktičnije odrediti sud i mjesto suda, što bi ali moglo

dovesti do problema, jer brod plovi, dakle eventualna dražba bi se eventualno trebala obaviti u sasvim jednoj nepredvidivoj luci. Teško bi bilo biti siguran da će bilo koji sud u bilo kojoj luci, prihvatiti takav pismeni sporazum o nadležnosti. Moguće je zamisliti niz poteškoća, kao: priznavanje eventualne legalizacije isprave, prijevođenje, ovjera prijevoda, itd. No bilo bi vrlo korisno. Možda bi se čak moglo zamisliti da se takav dokumenat predvidi u međunarodnoj konvenciji, ili bude na neki način povezan sa Haškom Konvencijom o Appostille iz 1961 ili kakovom drugom multilateralnom konvencijom, ali i onda može doći do poteškoća, ako država u čijoj se luci zatekne brod nije ratificirala i promulgirala tu konvenciju.

21 - NAKNADA TROŠKOVA

21.1- Troškovi održavanja-čl.983.PZ.i čl.14. OZ.

Odredbe PZ (čl. 983) i OZ (čl.14/1. i 2.) su jasne.

21.2- Troškovi postupka

OZ određuje u čl. 14/4-8 općenito u pogledu troškova.

U pogledu naknade troškova, OZ u čl. 15/4 određuje o naplati troškova.

Čl. 14 OZ sadrži opće odredbe o troškovima. St.5. cit. člana, određuju da je predlagatelj osiguranja dužan naknaditi troškove protivniku osiguranja koje je neosnovano prouzročio. St. 8. je važan za troškove, jer predlagatelj osiguranja može već u prijedlogu za privremenu mjeru, radi naplate predvidivih troškova postupka, zatražiti ovrhu protiv protivnika osiguranja, dakle za buduće troškove. St.6. određuje da se troškovi moraju zatražiti najkasnije u roku od 30 dana od dana završetka postupka.

Propis čl. 27/3 i 4. određuje da će se naplaćivati kamate na troškove postupka i osiguranja.

Troškove spominje i čl. 290. OZ.

Gornje se smisljeno odnosi i na troškove iz čl. 982 PZ.

Vidi i čl. 978 PZ. kao i čl. 307 Nacrta izmjena za čl. 978.

U pogledu treće osobe judikatura je sudila da treća osoba ima pravo na trošak, pod određenim uslovima : "..... U konkretnom slučaju međutim treća osoba nezavisno od rezultata postupka, nema pravo na troškove postupka iz razloga jer nije u zahtjevu određeno navela troškove za koje traži nadoknadu (čl. 164 st. ZPP u vezi sa čl. 14 ZIP-a". Znači, da je treća osoba navela troškove u roku, sud bi troškovima odlučivao.

I doktrina smatra da treća osoba ima pravo na troškove.

22 - NAKNADA ŠTETE

Naknada štete u vezi sa privremenm mjerama određena je u čl.306 OZ., a putem tog člana i u članovima 282.st.4,5 i 6., čl. 290 i čl. 291.

Inače su odredbe u čl. 15/4, 64. OZ.

Prije svega, ističe se da će sud temeljem propisa čl. 306. st. 2., u vezi čl.290 st.5. OZ, u postupku osiguranja (privremene mjere) postojanje i visinu štete utvrditi rješenjem, na prijedlog protivnika osiguranja Tako rekuć, postupiti će meritorno, jer utvrđivanje visine štete je inače meritorni postupak.

Čl. 306 govori samo u protivniku osiguranja.

OZ direktno ne određuje naknadu štete za treću osobu. Tako i doktrina. OZ treću osobu spominje u vezi sa štetom u čl. 63. A naročito u čl. 64. iz kojeg jasno proizlazi da OZ smatra da treća osoba ima pravo na naknadu štete.

22.1 - Čl. 306 i 290 OZ, i čl. 982 i 971 PZ.

Spomenuti propisi daju i pogled na naknadu štete i rokove u vezi sa time.

Čl. 306/2 OZ u vezi sa čl. 290/4 t.(4), koji se u tom st. poziva na st.3. t.2 - 4 i na st.2. određuje izvjesne elemente o roku u kojem se može tražiti šteta.

Tako čl. 290 st.4. predviđa pravo protivnika na traženje štete od predlagatelja u roku od 30 dana od DOVRŠETKA postupka privremene mjere, a NAKON TOGA U PARNICI. Znači da početak roka počinje DOVRŠETKOM postupka. Moralo bi dakle biti određeno šta je DOVRŠETAK ili zakonom ili to mora biti vidljivo iz neke odluke suda da je postupak DOVRŠEN i da se rok od 30 dana računa od tog časa.

Temeljem 290. st.5. postojanje štete utvrđuje sud

rješenjem "U postupku osiguranja", ali temeljem st.4. nakon proteka 30 dana od dovršetka, može i u parnici. Dakle jamstvo bi moralo biti na raspolaganju protivniku osiguranja ne samo do dovršetka postupka privremene mjere i uz to još plus 30 dana. Ne izgleda logično da bi trajanje trebalo obuhvatiti i meritorni postupak jer nije određen nikakav rok za tužbu, no ako bi tužba bila podignuta u roku od 30 dana od dovršetka postupka privremene mjere, trebalo bi jamstvo ostati na raspolaganju.

Ovo se odnosi na protivnika.

O trećoj osobi nema odredbe na tom mjestu.

23 - JAMSTVO I ŠTETA

Čl. 293 OZ jasno određuje dužnost predlagatelja u pogledu sadržaja prijedloga.

Prijedlog na pr. po čl. 300, 301, 63, 64, trebao bi osim visine sadržati i objašnjenje kako je iznos jamstva izračunat i uz to bi morali biti priloženi dokazi. Na taj bi se način već moglo sagledati sistem elemenata na kojima bi kasnije šteta bila lakše određiva.

Ukoliko prijedlog za jamstvo ne sadrži podatke i dokaze, čini se da bi prijedlog trebalo vratiti na nadopunu.

Jamstvo može biti rezultat zahtjeva:

1. predlagatelja osiguranja
2. protivnika osiguranja
3. treće osobe

Problem ocjene jamstva, dakle:

- a). visine,
- b). određenosti,
- c). kvalitete i sl.,

možda je jedno od najvažnijih pitanja, jer o njemu ovisi zaštita interesa stranaka i spriječavanje nastanka nepotrebne štete. Ako je jamstvo odlučeno u previsokom iznosu možda će onemogućiti osobi kojoj je naloženo da ga položi, da iskoristi svoje pravo koje joj daje zakon da postigne oslobođenje broda i time se može nanijeti i šteta. Ako je prenisko odlučeno, može nanijeti štetu eventualnom korisniku jamstva.

Trebalo bi jamstvo posmatrati uvijek sa stajališta:

1. jedne strane - davaoca
2. druge strane - korisnika

3. treće osobe i/ili eventualno daljnjih osoba koje nisu ugovorne stranke ali imaju neko pravo ili pravni interes.

Stranke se mogu dogovoriti, ali obzirom na činjenicu da sud može doći u priliku da ocjenjuje zahtjev za jamstvo, ili i da mora sam odrediti jamstvo, potrebno je da sud raspolaze sa nekim elementima visine za zahtjev, trošak i sl.

Nemoguće je pronaći siguran način za određivanje visine, ali neki pokazatelji se mogu koristiti, barem informativno.

Pokušati ću navesti neke.

U najgrubljim crtama brod je najčešće korišten :

- od strane vlasnika,
- ili charterera na osnovu:
 - voyage chartera
 - time chartera
 - bare boat chartera
- ili na osnovu nekog drugog tipa ugovora.

Brod koji je korišten, može biti najraznijih tipova, ali u glavnim crtama može vršiti poslove prijevoza.:

1. generalnog tereta
2. rasutog tereta
3. kontejnera
4. tekućeg/plinovitog teret
5. putnika (krstarenje)
6. specijalnih poslova (teški tereti, automobili, RO-RO tereti i sl.)

Brod može biti (pojednostavljeno) :

- A). LINER i
- B). TRAMP :

23.1 - ad a). LINER

Neki elementi su:

- red vožnje, dakle brzine, zadržavanje u luci ili na sidru i sl.
- lučke pristojbe (dodatne) i sl.
- norma iskrcaja/ukrcaja generalnog tereta (ako postoji)
- troškovi priveza, odvoza smeća, i sl.
- agencijske dodatne pristojbe/komisije
- ako vozar /brodar/ nije vlasnik. : hire (vozarina)
- eventualni troškovi komercijalnih operacija, iskrcaj,

ukrcaj, skladištnina i sl.

- drugi vanredni troškovi
- podaci iz plana tereta i teretnica o vozarini i sl.

23.2- ad b). TRAMP

Neki elementi su:

- troškovi predviđeni u C/P koji mogu nastati zbog zadržavanja kao na pr. penali za neopravdani produžetak C/P i sl. iznos prekostojnica. (Prema PZ, brod ima pravo na prekostojnice, koje se određuju temeljem čl. 508 i sl. odnosno običajima luke temeljem čl. 514.)
- podaci iz ugovora (C/P)
- hire (vozarina)
- penali koje plaća luka ili stivadori za zakašnjenje u iskrcaju/ukrcaju (ako su ugovoreni), dispeč (ako je ugovoren),
- canceling clause, ako postoji i može doći u opasnost
- mnogi od troškova navedenih kod liner-a

Troškovi koji se mogu pojaviti kod liner i kod tramp:

Troškovi garancije, troškovi premještaja, gubitak reda priveza (ako je na pr. brod bio na sidru i već tamo je zaustavljen, izgubiti će red priveza, ako ne bude smio vršiti lučke operacije i sl., ako ostaje na sidru dodatni troškovi dolaska na i sa broda (čamac i sl.), odvoz smeća sa sidrišta i sl., problem crnih voda, pitka voda i sl. itd.

Nekoliko elemenata koji mogu pridonijeti sagledavanju visine troškova, rentabilitet, zarada i sl.:

1. starost broda
2. putna brzina
3. potrošnja goriva
4. nosivost
5. plaće posade (broj članova, nacionalnost, i sl.)
6. pozicija geografska broda obzirom na dobivanje tereta
7. tržište broskog prostora
8. norma ukrcaja/iskrcaja
9. zastava broda
10. da li postoji već ugovoreni slijedeći charter
11. cancelling time (brisovna klauzula) i td.

Brod se može, u glavnom, zateći u slijedećim situacijama :

- a) prevozi robu i stigao u luku ili na sidrište radi iskrcaja

- b) prazan ili djelomično pun stigao u luku ili na sidrište radi iskrcaja/ukrcaja
- c) čeka u luci ili na sidrištu na sklapanje posla (for orders).

Često se u tim ugovorima mogu naći elementi iz kojih se mogu dobiti orijentacioni podaci, manje ili više točni, korisni za ocjenu jamstva.

Tako na pr.

- Brod koji prevozi generalni teret (kontejnere, automobile i sl.) ponekad ugovara sa stivadorom, bilo kod ukrcaja ili iskrcaja, u kojem će se roku obaviti te operacije a su tako predviđeni penali za zakašnjenje. Takav iznos penala može pružiti na neki način uvid u iznos koji su ugovorile stranke a indirektno donekle i o šteti. Često se ugovara i "dispeč".
- Kod rasutih tereta obično postoji ugovor (voyage charter) a u samom formularu ugovora ili dodatku (t.zv. rider), postoje klauzule o prekostojnicama (demurrage) i sl., a možda i neke druge klauzule predviđene za neispunjenje ugovora i sl. koje bi mogle poslužiti.
- Kod tekućih/plinovitih tereta situacije je vrlo slična, kao i kod rasutih tereta.
- Kod brodova za prijevoz putnika, teških tereta i sl. situacija može biti katkada slična onoj kod generalnog tereta, ali i vrlo specifični.

Međutim, situacija će biti vrlo različita ovisno o tome da li su predlagatelj osiguranja i protivnik osiguranja istovremeno stranke iz prijevoznog ugovora, ili samo jedna o njih stranka a druga nije, ili se pojavljuje treća stranka.

Kod pod-ugovora, ako bilo koja strana u postupku nije brodovlasnik, tada se iz ugovora o voyage charteru, time -charteru i bare - boat charteru eventualno mogu vidjeti iznosi pod kojima su ti ugovori sklopljeni između brodovlasnika i charterera i dalje. Iz tih se iznosa, eventualno iz razlike u vozarini, zakupnini i sl. vidi približni orijentacioni iznos visine eventualne štete.

Treba međutim uzeti u obzir i eventualne troškove izvan iznosa navedenih u charter ugovorima. Tako kod tipova time charter i bare boat charter treba (ovisno o pod-tipovima ovakovih ugovora, koji se često javljaju u praksi) uzeti u obzir: gorivo, troškove posade, održavanje broda, premije raznih osiguranja (dodatnih, kao na pr. charterer's liability i sl.), očekivanu zaradu, i sl. Nemoguće je upozoriti na sve eventualnosti.

Korisno je napomenuti još i čestu pojavu kod ugovora

i pod-ugovora, tako da je katkada dosta teško utvrditi tko je vlasnik, tko *disponent owner*, tko *sub-charterer* i tko *carrier* "brodar" ili tko je "naručitelj", "krcatelj", "primatelj" i sl..

Ipak neovisni agent u luci zaustavljanja broda može dati često dosta ili bar neke, podatke, a mogao bi i vještačiti u izvjesnim slučajevima.

Ne treba nikako smetnuti s uma i eventualnu zaradu. Kod nekih ugovora za jednu ugovornu stranu zarada je uključena u iznos iz ugovora, a kod drugih tipova je izvan ugovorenog iznosa. Ocijeniti visinu zarade nije lako, ali u kapitalističkom poslovanju trebala bi iznositi **preko** 15-20%. No, postoje periodi tržišta kada se ostvaruju, ne zarada, nego gubici.

24 - ODNOSI U VEZI SA CHARTER PARTIES.

U praksi se sklapaju različite vrste charter party-a, ali katkada su ti ugovori samostalni, a katkada (i to sve češće) nadovezuju se jedan na drugi, lančano. Klasični ugovor je voyage charter: postoje samo dvije ugovorne strane. No često se kombiniraju, sklapaju se pod-ugovori (*sub-charteres*), gdje se pojavljuje kao jedna strana t.zv. "*disponent owner*", pa dolazi i do toga da se u nizu podugovora pojavljuje nekoliko *disponent owner*-a. Tada nije jednostavno razvrstati stranke koje se javljaju u postupku.

No baš kod privremenih mjera na brodu često bi stranke bile prisiljene da izađu sa potrebnim dokumentima obzirom na propise čl. 977. PZ, čl. 293 OZ., Konvencije 1952, čl. 2. i sl. eventualno nakon stupanja na snagu i Konvencije 1999 čl. 3(3). I propisi ZPP mogu doći do primjene.

Razmatranje problematike odnosa raznih ugovora međusobno, otežano je zbog korištenja raznih izraza o strankama u PZ i u formularima ugovora, koji su, u glavnom, na engleskom jeziku. U stvari postoje i dosta bitne razlike u pojmovima između *common law*, međunarodnih konvencija i našeg zakona.

Vjerojatno je praktičnije, za ovaj priručnik, koristiti izraze iz engleskih formulara.

Tako na pr. Scruton, CHARTERPARTIES AND BILLS OF LADING, XVIII ed., 1974, koristi izraze i čini podjelu na :

24.1 - CHARTER-PARTIES NOT BY DEMISE i

24.2 - CHARTER-PARTIES BY DEMISE.

Charter party by Demise, demise charterer - (koji

postaje *for the time the owner of the ship*;) .

U ovu potonju grupu Scruttin, svrstava :

- 1). time charters, i
- 2). voyage charters.

Tekstovi Konvencije na engleskom jeziku također koriste izraze iz engleskog jezika i prava, a tekstovi konvencija na ostalim jezicima mogu eventualno pomoći, pogotovo ako se usporede sa službenim prijevodima konvencija na naš jezik.

Biti će stoga u rješavanju spora i određivanju bilo kakovog JAMSTVA, vjerojatno dosta problema. Drugim riječima biti će vrlo teško ocijeniti, a kamoli utvrditi/odrediti "određeno" jamstvo.

Naknada kod chartera by demise, ali katkada i drugdje, se obično naziva "hire".

25 - LANČANI/POD-ČARTERI

U praksi se pojavljuju i "lančani" (podčarteri) sub-C/P, (podprijevozni ugovori) .

Može se zamisliti da mogu nastati i slijedeći odnosi između zainteresiranih i stranaka:

- a) između brodovlasnika/brodara i naručitelja
- b) naručitelja i podnaručitelja
- c) korisnika prijevoza iz potprijevoznog ugovora, kamo spadaju podnaručitelj, njegov krcatelj, primalac
- d) brodara i korisnika potprijevoznog ugovora, itd.

pa tako u slučaju bare boat chartera, na koji se nadovezuje time charter i dalje voyage charter koji može u ovoj fazi, ali i u kojoj prethodnoj gore navedenoj fazi preći na liner posao, itd. Na pr. čak i:

25.1 - I.FAZA C/P - BARE BOAT CHARTER

- a). upisani vlasnik, br.1.
- b). bare boat charterer = charterer br.1.
- c). treće osobe iz čl. 234 - 266 OZ i čl. 976 PZ, u vezi čl. 878 st.1. i 2. PZ. (U slučaju primjene Konvencija o zaustavljanju i sl. još i treće osobe koje su tamo navedene).

- predlagatelj osiguranja najčešće ima kvantificiranu visini zahtjeva

- protivnik osiguranja ako je bare-boat charterer ima podatke u C/P o visini hire-a, na koji ali treba dodati razne troškove koje obično snosi charterer, odnosno troškove koji su navedeni u C/P. Povrh toga i očekivanu zaradu.
- Vlasnik broda, kao treća osoba, ima dokaz o šteti u C/P, a to je hire.

25.2 - II.FAZA C/P - TIME CHARTER

- aa).charterer br.2.
- bb).disponent owner br.1. = (charterer br.1.)
- cc).vlasnik br.1. (kao treća osoba br.1.)
- dd).treće osobe (vidi gore pod I).

- predlagatelj osiguranja najčešće ima kvantificiranu visinu zahtjeva
- protivnik osiguranja ako je charterer, ima iz T/C iznos hire-a, ali na taj iznos treba dodati razne troškove koje obično ili po T/C snosi charterer, kao na pr. bunker, mazivo, eventualna dodatna osiguranja (premije) za odgovornost (charterer's liability) i slično. Povrh svega treba dodati i očekivani postotak zarade.
- vlasnik broda, kao treća osoba, ima dokaz o šteti u T/C a to je hire.

Šteta bi trebala biti viša za charterera nego za vlasnika.

- predlagatelj kao gore
- protivnik predlagatelja ako je u posjedu broda (tj. charterer) kao gore
- treća osoba ako je na pr. disponent owner br.1. ima time charter i hire u njemu je za njega šteta
- treća osoba (ako je na pr. vlasnik br.1.)
- treća osoba ima obično kvantificirani iznos.

25.3 - III.FAZA C/P - VOYAGE CHARTER

- aaa).charterer br.3.
- bbb).disponent owner br.2. = (charterer br. 2)
- ccc).disponent owner br. 1 =(charterer br.1) kao treća osoba
- ddd).vlasnik br.1. kao treća osoba
- treće osobe vidi gore pod I.

- predlagatelj osiguranja najčešće ima kvantificiranu visini zahtjeva
- protivnik osiguranja najčešće ima u ugovoru prekostojnice i često u ugovoru sa stivadorima (lukom) penale za zakašnjenje u obavljanju operacija utovara i

istovara i sl.

Charter party može biti za "single voyage", i sl.,
katkada i za "consecutive voyages" i sl.

Katkada se sklapa voyage charter sa karakteristikama
time chartera.

Zapravo je diapazon ugovora ogroman i stvaraju se
često i novi tipovi, sasvim specifični sve prema
potrebama i dogovoru.

25.3.1 Produženje putovanja

U slučaju produženja putovanja, putokaz može biti i
odredba čl. 596 st.2. PZ.

25.4 - IV. FAZA C/P - LINER (TERMS)

Katkada charterer daje brod i dalje u charter (sub-
charter, time charter, voyage charter ili sasvim ne-
tipični ugovori.), pa se tada brod koristi kao liner.

U praksi skoro svaki od gore navedenih osoba može
zatražiti privremnu mjeru i nema nekog reda po kojem se
započinju privremene mjere odnosno nastaju situacije da
se traži jamstvo.

Navedenim "fazama" nisu obuhvaćene sve mogućnosti,
jer zainteresirane strane, mogu slobodno raspolagati
varijantama, koristeći one koje ima najviše odgovaraju.

26 - DOKAZIVANJE ŠTETE

OZ nema izričitih odn. kompletnih odredbi o
dokazivanju, pa će se morati koristiti odredbe iz ZPP.
Čini se da bi se provođenje dokaza uvidom u koji od
gornjih ugovora mogao provesti po službenoj dužnosti,
jer se radi o "činjenicama o kojima ovisi materijalna
realizacijaosiguranja", pozivajući se na čl. 80 i 153
i sl. ZIP. tj. sada po OZ čl. 137 itd.

27 - PROBLEMI U VEZI SA GARANCIJAMA.

Garancija je jedan tip jamstva i to najčešći.

Tekst garancije je u stvari kompromisni tekst između
svih ili nekih od dole navedenih:

- a). predlagatelja
- b). protivnika
- c). treće osobe (?)
- d). izdavatelja garancije (P&I, Banke, osiguratelji,
itd.
- e). suda

Ističem da postoje tekstovi za garancije, kojih se katkada neki garanti, na pr., banke čvrsto drže i skoro je praktički nemoguće u kratko vrijeme (HITNO - kako je to obično radi oslobođenja broda) izvršiti promjene i uskladiti ih sa svim zainteresiranim. Naročito bankovne garancije su najčešće minuciozno sastavljene i uključuju sve ograde za koje banka smatra da je kriju od rizika. Problem nastaje, ako i kada dođe do provođenja garancije, odnosno do spora (van suda ili na sudu) odnosno kod prisilnog izvršenja.

Judikatura se je izjasnila o garanciji ali je to stajalište diskutabilno.

Nacrt izmjena PZ u svom čl. 305. kojim se mijenja čl. 978 PZ, jasnije je odredio slučajeve jamstva.

Ističe se da banke, a eventualno i drugi izdavaoci garancija, traže naknadu (komisiju) koja može biti i vrlo visoka. Predviđeni iznos komisije, koji je dosta često određen vremenski tj. svako razdoblje proteka vremena, također bi mogao biti uvršten u troškove iz čl. 24/8.

Ako garanciju daje inostrana banka, skoro dolazi redovito i do dodatne super garancije lokalne banke. Tada nastaju, često, i duple komisije, jer svaka banka traži svoju komisiju.

Na kraju ovog priručnika prikazano je nekoliko tekstova garancija, koje služe samo za orijentaciju. (Vidi Poglavlje 31.)

U pogledu odredaba o garancijama važne su odredbe Glave XXXVIII. ZOO.

28 - JAHTA I STRANA JAHTA

Obzirom na vrlo proširen nautički turizam u R. Hrvatskoj, i izgleda, sasvim nejasnog pravnog stanja i prakse u čartriranju postojećih jahti (privatne, inostrane, raznih organizacija, ACI, "crni" čarteri, čarteri dati "prijateljima", itd.) pojavljuju se i sve će se više pojavljivati slučajevi zaustavljanja jahti, a u vezi sa time i jamstvima. Teoretski su mogući i slučajevi da se jahta čartrira, a da nastanu dugovanja i privilegije, koje su rezultat postupanja čarterera. (Vidi PZ. čl. 5. st.1. t. 14 i 15, u vezi sa t. 2. i 9. te čl. 202 st. 1. t.3., čl. 224.st.2.).

Pošto se radi o turizmu, postupci sa jahtama morali bi biti pojednostavljeni.

Praksa je pokazala da postupci privremenih mjera, i eventualne prisilne prodaje, traju vrlo dugo, što nije baš prihvatljivo sa stajališta turuizma.

Čl. 976 PZ. poziva se na čl. 878, st. 1. i 2. i nije jasno na pr. da li je naplata ležarine (veza) u marini predviđena u čl. 878 st.2. ili kao privilegij u čl. 250 PZ.

29 - RAZMIŠLJANJA PROCESUALNOG ZNAČAJA

Ovdje vjerojatno nije mjesto za razmatranje aktivne i pasivne legitimacije, no taj problem nije, po mom mišljenju, raščišćen do kraja a u praksi bolje je i ne razmišljati. Dovoljno je pogledati odredbe:

PZ,
Nacrta promjena i izmjena PZ,
Konvencije 1952 i
Konvencije 1999.

Ako se tome doda još i problem primjene prava odn. konvencija, i eventualno, nadležnosti suda, čini se da je još mnogo toga diskutabilno, barem u praksi.

Kod lančanih ugovora nije samo problem aktivne i pasivne legitimacije, već i eventualne potrebe primjene propisa o suparničarima.

Sve je to direktno ili indirektno povezano i sa jamstvom.

Tako je u pogledu pasivne legitimacije dosta problema zbog donekle različitog određivanja pojmova koji se koriste i navode u odredbama PZ-a, Nacrta promjena PZ-a, Konvencije 1952 i 1999. Tako na primjer:

29.1 - PZ čl. 977

- 1 Može biti zaustavljen svaki brod na kojem postoji pravo vlasništva na brodu, odnosno koji je u vlasništvu istih osobnih dužnika, ili koji je za tražbine za koje se traži zaustavljanje opterećen pomorskim privilegijama ili hipotekom na brodu ili drugim založnim pravom stranog prava te za druge tražbine navedene u čl. 878.st.2. ovoga Zakona koji se odnose na brod.*
- 2 ako je dužnik zakupac broda ili naručitelj - koji prema pravu koje se primjenjuje u ugovornom odnosu između njega i vlasnika broda ili broдача sam odgovara trećim osobama - može se zaustaviti taj brod ili bilo koji drugi brod koji je u vlasništvu*

zakupca ili naručitelja.

- 3 *Odredba st.2. ovoga čl. primjenjuje se i u svim drugim slučajevima kad broda ili naručitelj koji je osobni dužnik, a nije i vlasnik broda, sam odgovara za tražbine za koje se traži zaustavljanje broda.*
- 4 *Prema zahtjevu koji se odnosi na vlasništvo, suvlasništvo i založno pravo može se zaustaviti samo onaj brod na koji se zahtjev odnosi.*

29.2 - *Nacrt za PZ-čl. 306. promjena čl.977 PZ.*

Članak 977. mijenja se i glasi:

"Ako se zaustavljanje traži radi ostvarenja neke tražbine iz članka 976, stavka 1. ovoga Zakonika, može biti zaustavljen :

1 brod na koji se tražbimna odnosi, ako je u vrijeme podnošenja prijedloga taj brod u vlasništvu iste osobe kao i u vrijeme nastanka tražbinren,i to bez obzira je li vlasnik ujedno i odgovoran za nastanak tražbine; ili

2 bilo koji brod koji je u vrijeme podnošenja prijedloga u vlasništvu istog osobnog dužnika.

Pod osobnim dužnikom, u smislu st.1. ovog čl. , smatra se osoba koja, prema odredbama mjerodavnog prava, odgovara za tražbinu radi koje se traži zaustavljanje broda, a u vrijeme nastanka tražbine bila je u svojstvu vlasnika, broдача, naručitelja ili zakupnika broda u vezi s kojim je nastala tražbina.

Radi ostvarenja pomorskoga privilegija ili hipoteke, ili hipoteci sličnog sredstva osiguranja stranog prava, dotični brod može biti zaustavljen sve dok je opterećen tim pomorskim privilegijem odnosno hipotekom, te hipoteci sličnim sredstvom osiguranja stranog prava.

29.3 - *Konvencija 1952 - Čl.3.*

1 Pod uvjetima postavljenim odredbama st.4. ovog člana i čl. 10, predlagač može zaustaviti ili brod na koji se potraživanje odnosi ili neki drugi brod koji pripada onome koji je u vrijeme kada je pomorsko potraživanje nastalo bio vlasnik broda ma koji se to poraživanje odnosi - pa i u slučaju kada je zaustavljeni brod spreman da isplovi - ali radi potraživanja

navedenih u čl. 1. toč. o), p). i q)., ne može se zaustaviti drugi brod osim onog na koji se zahtjev odnosi.

2 Smatrat će se da su brodovi istog vlasnika ako svi njihovi dijelovi pripadaju istoj osobi.

3 ---

4 U slučaju zakupa broda, kada zakupac sam odgovara za pomorsko potraživanje koje se odnosi na taj brod, predlagač može zaustaviti taj ili drugi brod koji pripada zakupcu u skladu s odredbama ove konvencije, ali ni jedan drugi brod koji pripada vlasniku ne može se zaustaviti zbog tog pomorskog potraživanja.

Odredbe prethodnog stava primjenjuju se i u svim ostalim slučajevima kada za pomorsko potraživanje odgovara osoba koja nije vlasnik broda.

29.4 - Konvencija 1999 - Čl.3.

1. Arrest is permissible of any ship in respect of which a maritime claim is asserted if:

- a) the person who owned the ship at the time when the maritime claim arose is liable for the claim and is owner of the ship when the arrest is effected; or*
- b) the demise charterer of the ship at the time when the maritime claim arose is liable for the claim and is demise charterer or owner of the ship when arrest is effected; or*
- c) the claim is based upon a mortgage or a "hypothèque" or a charge of the same nature on the ship; or*
- d) the claim relates to the ownership or possession of the ship; or*
- e) the claim is against the owner, demise charterer, manager or operator of the ship and is secured by maritime lien which is granted or arises under the law of the State where the arrest is applied for.*

2. Arrest is also permissible of any other ship or ships which, when the arrest is effected, is or are owned by the person who is liable for the maritime claim and who was, when the claim arose:

- a). owner of the ship in respect of which the maritime claim arose,*

b). demise charterer, time charterer or voyage charterer of that ship.

This provision does not apply to claims in respect of ownership or possession of a ship.

3. Notwithstanding the provision of § 1. and 2. of this article, the arrest of a ship which is not owned by a person liable for the claim shall be permissible only if, under the law of the State where the arrest is applied for, a judgement in respect of that claim can be enforced against that ship by judicial or forced sale of that ship.

Mislim da bi bilo uputno i vjerojatno praktično da se PZ čim više približi Konvenciji 1999. Komentari o Konvenciji 1999, pogotovo u pogledu čl.3. su povoljni. Konačno rad na tekstu konvencije trajao je dugo i bio je vrlo sveobuhvatan, pa je vjerojatno dobro sastavljen i ostati će takav duže vrijeme.

U čl. 1.st.1. toč.a. Konvencije 1999, postavljeno je osnovno pravilo da je odgovoran vlasnik broda.

U toč.b. naveden je izuzetak jer se brod može zaustaviti i ako je zahtjev protiv "demise charterera" (što za nas ostavlja eventualno problem kako općenito opisati pojam "demise charter" u PZ.)

No u st.3. postavljeno je ograničenje u pravcu da je to moguće JEDINO u državi u kojoj je moguće provoditi postupak in rem odn. moguća je ovrha.

Drugim riječima u R. Hrvatskoj nije moguće.

U stvari i Konvencija 1952 i PZ. (kao i raniji ZPUP) nisu nikada jasno postavili kako se provodi ovrha ako je protivnik predlagatelja osoba koja nije vlasnik broda odn. upisani vlasnik broda, pa to pitanje, po mom mišljenju, ostaje otvoreno i sada po tekstu Nacrta promjena PZ. Iz toga slijedi da je zapravo predlagatelj u puno boljoj poziciji ako ima jamstvo, protiv kojeg je moguće voditi ovrhu.

Toč. e). je vrlo zanimljiva jer, izgleda, barem u teoriji, sasvim pojednostavnjuje problem priznavanja pomorskih privilegija, i svodi ih samo na one koje su **"granted or arises under the law of the State where arrest is applied for".**

St. 2. je vrlo jasan i dodatno objašnjava koje osobe i kada mogu biti odgovorne sa svojim brodovima.

St.3. kako je već gore spomenuto postavlja ograničenja u pogledu "demise charterera".

30 - GARANCIJE - PRIMJERI

Tekstovi garancija mogu biti:

a). predloženi i prihvaćeni od:

Banaka
P&I klubova
Osiguravajućih zavoda
Drugih

b). predloženi i prihvaćeni od stranaka:

uz prihvata suda
ili bez prihvata suda

oo

30.1 - Često korišteni tekst koji se obično daje korisniku garancije u ruke, ali se koristi i drugdje.

30.2 - ELEMENTI za sastav garancije:

- A - adresa primaoca garancije
- B - brod
- C - događaj ili B/L ako se radi o teretu
- D - teret ako se radi o teretu bez B/L
- E - sud i broj spisa, ako je već poznat (može i bez toga)
- F - iznos
- G - rok trajanja garancije
- H - sud koji meritorno određuje ili eventualno arbitražu
- I - ime kluba
- J - potpis izdavaoca
- K - puni naslov davaoca garancije
- L - ostali dodatni elementi

IN CONSIDERATION OF AND UPON CONDITION THAT YOU RELEASE AND/OR REFRAIN FROM ARRESTING OR OTHERWISE DETAINING THE ABOVE VESSEL IN THE SAME OR ASSOCIATED OWNERSHIP OR MANAGEMENT IN CONNECTION WITH THE ABOVE INCIDENT AND THAT YOU REFRAIN FROM COMMENCING AND/OR PROSECUTING LEGAL OR ARBITRATION PROCEEDINGS (OTHERWISE THAT BEFORE THE COURT OR TRIBUNAL REFERRED BELOW) AGAINST THE OWNERS OF THE ABOVE VESSEL THEIR SERVANTS OR AGENTS IN CONNECTION WITH THE ABOVE INCIDENT WE HEREBY UNDERTAKE TO PAY ON YOUR DEMAND ANY SUM TOGETHER WITH INTEREST THEREON AND COSTS NOT EXCEEDING... WHICH MAY EITHER BE

AGREED BETWEEN THE PARTIES TO BE DUE TO YOU IN RESPECT TO ABOVE INCIDENT OR WHICH MAY BE ADJUDGED TO YOU BY COMPETENT COURT AT....

SIGNED....
ISSUED BY....

NOTA BENE br.1 : -Gornji tekst je često korišten za garancije date direktno korisniku garancije. Iako se ne inzistira na tom tekstu, činjenica je da se taj tekst u praksi i dalje, pa i sada, koristi i to ne samo kada garanciju izdaje P&I, nego, u nekim slučajevima i pojedinci garanti (poduzeća sa bonitetom) pa čak i neke banke.

NOTA BENE br.2. - Ako se u garanciju unese arbitraža koja treba riješiti meritum, upozoruje se na potrebu preporučenih klauzula za arbitražu.

NOTA BENE br. 3. - U nekim slučajevima dodavalo se je :

"The Letter of undertaking is not an admission of liability and is issued without prejudice to any rights or defence which said vessel and her owners may have, including limitation of liability."

NOTA BENE br 4 - Katkada se dodaje i: " This undertaking shall be governed by English Law and any dispute arising hereunder shall be subject to the jurisdiction of the High Court of Justice in London."

NOTA BENE br 5. - Klauzula kao pod Nota bene 4. katkada se nađe i u tekstu garancije koju izdaje lokalna banka u ime i za račun inostrane banke. Čini se da ovakav tekst nije prikladan za korisnika garancije obzirom na nadležnost.

NOTA BENE br 6. - Nađe se i tekst: "This udertaking is given without prejudice to any rights or defences of the owners of the above ship, including their right to limit liability."

"This letter of guarantee is not an admission of liability and is issued without prejudice to any rights or defences which the said ship and her Owners may have, including also limitation of liability according to the

applicable law, none of which is to be regarded as waived."

NOTA BENE br 7. - Katkada se umjesto teksta: "...WHICH MAY EITHER BE AGREED BETWEEN THE PARTIES TO BE DUE TO YOU IN RESPECT TO ABOVE INCIDENT OR WHICH MAY BE ADJUDGED TO YOU BY COMPETENT COURT AT..." naide na tekst : " ...which has been agreed to be due to you in full and final settlement of the above claim and payable against an agreed receipt and release executed on behalf of the Owners of the ...(korisnik) by their Lawyer Mr.....and on behalf of yourself by your lawyer."

oooooooooooooooo

30.3 - Bankovne garancije

Kod bankovnih garancija (pojednostavljeno) treba razlikovati tekst koji daje:

1. inostrana banka direktno sudu
2. inostrana banka lokalnoj banci da ona izda garanciju
3. lokalna banka u svoje ime i za svoj račun

30.3.1 ad 1. - inostrana banka (i sl.) > direktno sudu

MJESTO I DATUM:

ADRESAT: Trgovački sud u-----

U KORIST/KORISNIK .

SPIS BR.: -----

SVRHA : Garancija (ili slično)

Predmet: opis događaja

IZNOS: (slovima)

(Tekst kao pod GARANCIJA - gore)

(Prijevod) : S obzirom na i pod uvjetom da oslobodite i/ili se suzdržite od zaustavljanja ili na drugi način zadržavanja gornjeg broda ili bilo kojeg drugog broda ili imovine u istom ili pridruženom vlasništvu ili upravljanju u svezi sa gornjim zahtjevom i da se suzdržite od započinjanja postupka (osim pred sudom dolje označenim) protiv brodovlasnika gornjeg broda, osoba kojima se služi ili agenata u svezi sa takvom nezgodom mi se ovime obavezujemo da ćemo vam platiti na vaš zahtjev bilo koji iznos zajedno sa kamatama i troškovima s time da ne prelazi iznos od US \$ (€) ----- (slovima:-----) a koji iznos može biti ili dogovoren između stranaka da vam se plati u vezi gornjeg događaja ili koji može biti pravomoćno dosuđen da vam se plati u

vezi istoga od strane brodo vlasnika i to od strane nadležnog suda.

POTPIS

NOTA BENE . Ovaj tekst koji izdaje inostrana banka mora biti predložen sudu u ovjerenom prijevodu.

30.3.2 ad 2. lokalna banka > za sud

Mjesto:

Datum:

IZDAVALAC BANKA :

NAŠ ZNAK:

Za Trgovački sud-----
sudski spis br.-----

Poznato nam je da----- (slijedi opis događaja, stranaka, broda itd.)

Brod je zaustavljen u -----dne-----od
vas -----protiv -----

Uzimajući u obzir gore navedeno i pod uvjetom da-----oslobodi i/ili suzdrži od zaustavljanja ili ponovnog zaustavljanja i/ili da na bilo koji drugi način utječe na korištenje ili trgovanje broda ili kojeg drugog broda ili vlasništvo ili imovinu u istom ili pridruženom vlasništvu ili upravi, mi,-----banka u -----adresa, ovime smo suglasni da platimo takav iznos ili iznose koji mogu biti dosuđeni od konačnog arbitražnog suda u Londonu ili dogovoren da vam je dugovan dogovorom između stranaka-----i -----, u vezi gornjeg događaja, uvijek pod uvjetom da naša ukupna odgovornost po ovome neće prelaziti iznos od -----uključujući troškove i kamate.

Ova garancija izdana je bez prejudica na bilo koja prava ili obrane.

Izdavalac - banka

30.3.3 Ad 2. (Inostrana) banka > (lokalnoj) banki > za sud

Varijanta br. 1.INOSTRANA BANKA

ADRESA:
DATUM:

adresat:Banka, adresa

Naš broj:

Datum:

Detalji garancije:

Ovo je poslano od-----

HITNO - u IME NAŠEG KOMITENTA -----
I NA NAŠU ODGOVORNOST MOLIMO DA ODMAH KONTAKTIRATE NAŠEG
PREDSTAVNIKA g.-----adresa----- koji će
vam predati zahtjevani tekst jamstva za
brod-----u korist-----,
time da se položi kod Trgovačkog suda u-----na
spis-----za iznos od -----
(slovima-----) a u vezi zahtjeva
za-----.

Obzirom na vašu garanciju koju ćete izdati mi se
ovime obavezujemo dajući vam našu kontragaranciju
broj.....u vašu korist i obavezujemo se da ćemo vam
regresirati bilo koji iznos ili iznose koji ne presišu
maksimalni iznos od -----i to nakon primitka s
naše strane u našem uredu vaš prvi pismeni zahtjev ili
ovjereni teleks/swift, obavještavajući nas da ste primili
od korisnika garancije punovrijedni zahtjev za plaćanje
a koji odgovara uslovima i uglavcima vaše i da ste
obavezni izvršiti isplatu. Naša garancija važi do
garancije povratka s vaše strane u svrhu kanceliranja.

Ovo je konačni nalog i pismena poštanska potvrde ne
slijedi.

Molimo pošaljite nam 2 kopije i prijevod garancije koju
ste izdali.

Varijanta br.2.

Kodirane upute:

UPUTA LOKALNOJ BANCI ZA IZDAVANJE GARANCIJE
Naš broj:

Molimo da izdate po našoj kontragaranciji br.-----

plativoj na vaš prvi poziv, garanciju slijedećeg teksta:

POČETAK TEKSTA GARANCIJE ZA SUD

(tekst garancije)

Mi neopozivo jamčimo da ćemo vama platiti bez zakašnjenja na vaš prvi pismeni poziv iznos do -----slovima-----pod uvjetom da vi nama u isto vrijeme pismeno potvrdite da je od vas zahtjev za isplatu bio zatražen prema vašoj garanciji i da je zatraženi iznos dosuđen od strane konačnog arbitražnog suda u Londonu ili dogovoren među strankama.

Molimo da Vašu garanciju predate i predstavniku -----odnosno odvjetniku-----

Molimo vas da nas oslobodite od bilo kakve obaveze prema vama čim vaša obaveza po vašoj garanciji istekne.

Molimo poslati avionom kopiju garancije.

S poštovanjem

Inostrana banka.

KRAJ TEKSTA GARANCIJE

NOTA BENE br. 1. Ističem da je inostrana banka uključila u svoju kontragaranciju i klauzulu " na prvi poziva" (čl. 1087 ZOO), u korist lokalne banke.

30.3.4 - Dodatak lokalne banke na garanciju inostrane banke

U nekim slučajevima, banka XY (lokalna banka) izdala je supergaranciju na garanciju inostrane banke WZ, koja je izdala garanciju za svog komitenta QQ, i na početku navela:

glava XY - (lokalne) BANKE

*" On responsibility of WX Bank,
reference,..... and on behalf of QQ, we
hereby issue the following*

LETTER OF GUARANTEE

OUR REF:.....

*RE: (događaj)
(SLIJEDI TEKST GARANCIJE)*

30.3.5 Bankovne komisije za garancije (letter of undertaking)

U bankovnom poslovanju banka koja izdaje garanciju bilo direktno bilo preko druge korespondente banke zahtjeva komisiju.

Obavjest banke svom komitentuo komisij:

Commision rate -- % per annum-----

Minimum : € 800 per annum

Our commission and our fee for issue will be debited under separate invoice.

Our commission amounting to 1,2% p.a. is calculated quarterly in advance with minumum of € 200,00 per quarter.

Our conditions for Guarantee Business shall apply to your instruction.

Sličnu obavjest o komisiji može dati i lokalna konfirmirajuća banka.

31 - RATIFIKACIJE - MEĐUNARODNE KONVENCIIJE

Brixelles konvencije može se dobiti podatke na

www.comitemaritime.org

Status of ratification

32 - DODATAK

Svrha ovog Dodatka je pokušaj davanja nekih podataka o brodovima, vozarinama za razne vrste tereta i tipova ugovora na svjetskom tržištu. Jasno je da je to nemoguće obuhvatiti, ali neke smjernice i uvid u podatke do kojih se može doći, donekle su mogući.

Tržište brodova, dakle, izgradnje, kupoprodaje, cijene brodova za rezanje i slično , lakše je naći nego podatke za tržište vozarina.

Postoji izreka među brodarima i vlasnicima tereta, da postoje periodi kada roba traži brodove i periodi kada brodovi traže robu. Vezano na to, dolazi i do njihanja vozarina. Kada brodovi traže robu, vozarine padaju, i obratno, rastu, kada teret traži brodove.

Razvoj brodova, način prijevoza, modernizacije ambalaže, krcanja/iskrcavanja itd., uveliko su promijenili situaciju, koja je postojala ne tako davno. Naime, dok je nekada brod imao nosivost od desetak ili malo više tisuća tona, i brzinu od desetak ili malo više uzlova, modernizacijom, sve se je to promijenilo. Dok je nekada trebalo za prijevoz 100.000 tona žitarica desetak brodova i desetak putovanja od "X" dana. sada je dovoljan jedan ili dva broda, i tek nekoliko dana. Čini se da je do nekih kriza na tržištu, sa stanovišta brodara, došlo zbog preobilja broskog prostora.

Dosta podataka o stanju tržišta, vozarinama itd. može se danas naći u stručnim publikacijama, izvještajima velikih brokerskih kuća, pa i na Internetu. Mora međutim biti jasno, da se većina tih podataka može dobiti uz plaćanje. Dakle, kupnjom nekih publikacija, pretplatom na takve publikacije, i učlanjivanjem u neke Internetove stranice. No, dosta tih podataka može se naći i u većim agencijama, brokerskim kućama, a eventualno i kod lokalnih brodara.

U Prilozima navedeni su neke publikacije i web-stranice na kojima je moguće dobiti jedan, makar i približni uvid u stanje.

32.1 - PUBLIKACIJE

1. LLOYD' REGISTER. POPIS SVIH BRODOVA sa mnogobrojnim podacima KAO: Ime, (prethodna imena, ako je brod bio prodan itd.), tonaža, godina gradnje, brodogradilište, tip broda, motor, detaljniji podaci o brodu u pogledu građe, opreme i sl. Zatim, popis vlasnika brodova sa nekim podacima o njima.
Podaci se redovno nadopunjuju tako da su ažurni.
2. LLOYD'S LIST (DNEVNIK) koji s vremena na vrijeme daje podatke o tržištu, kao: PANAMA COAL ROUTES, BALTIC INTL TANKER ROUTES, BALTRIC PABAMA INDEX, BALTIC HANDYMAX INDEX, BALTIC DRY INDEX, JE HYDE SHIPPINF INDEX (vidi Prilog br 17.)
3. THE DREWRY MONTHLY: Sadrži oko 40 stranica podataka. Glede sadržaja vidi Prilog br. 15, koji daje podatke na pr. za DRY CARGO na cca. 6 stranica, navodeći: Vrstu tereta, Relaciju prijevoza, Charterera, vozarine (hire), podatke o vremenu krcanja, i slično.
4. TRADE WINDS, THE INERNATIONAL SHIPPING GAZZETTE, KOJI IMA DIO O KRETANJU DIONICA BRODOVLASNIKA, I

ZATIM: tanker fixtures, bulker fixtures. weekly report i sl.- (Vidi Prilog br. 16.

5. FAIRPLAY
 6. HANSA
 7. " 24. ORE"
-

32.2 - INTERNET

1. TRADE WINDS (učlanjenje, članarina i kod (code - password) - www.tradewinds.no
 2. LLOYD'S REGISTER OF SHIPS, www.lloydslist.com
 3. www.drewry.co.uk
 4. www.seanet.co.uk
 5. www.shipping-markets.com/showreports.asp
 6. www.fairplay.co.uk.
-

32.3 - BROKERI

Te podatke brokeri šalju obično putem faxes ili, katkada, e-mailom. Prema tome mogu se dobiti samo kod onih koji su u stalnoj vezi sa tom brokerskom kućom. Ti su podaci svježiji. Postoji mogućnost da se dobiju, po potrebi, kod većih agencija, brodarara i sl. (Vidi Prilog br. 13)

33 - PRILOZI

33.1 - POPIS PRILOGA - od br. 1. do br. 17.

1. Lloyd's Register of Shipping (godišnje izdanje, redovni dodaci, velika ažurnost, nadasve vjerodostojni, stručnjaci mu poklanjaju punu vjeru,
2. Lloyd's Maritime Directory (godišnje izdanje, sa ažuriranjem (podaci o brodovima)
3. **www.equasis.org** - EU. baza podataka o brodovima na Internetu; uključuje podatke o ev. zaustavljanju broda od strane Port State Control (PSC).
4. **www.maritimedata.com** - Internet baza gdje je moguć dostup do nekih podataka besplatno
5. **www.shipvalue.net** - Internet lokacija gdje se mogu naći podaci o cijenama brodova - samo uz naplatu
6. **www.llplimited.com** - **www.lmis.com** - specijalizirana Internet lokacija - samo uz članarinu
7. **www.cargoship.com** - Podaci o kupnji/prodaji brodova - besplatan pristup
8. **www.sea-web.org** - Internet lokacija o brodovima - samo uz naplatu
9. **www.balticexchange.com** - Internet lokacija

najpoznatije kuće - podaci o tržištu, vozarinama, visinama najma, -dostup samo uz članarinu

10. **www.lr.org** - Internet stranica sa spiskom publikacija Lloyd's Regsiter.
11. **www.shipping-markets.com** - Internet stranica sa podacima o zaključcima brodova, visina najma i sl. - samo uz naplatu
12. **www.bimco.dk** - Internet stranica udruženja brodovlasnika, pomorskih agenata i brokera, prek koje moguć "link" do raznih drugih stranica koje su u vezi sa brodovima, registarskim društvima i drugim organizacijama povezanim sa pomorstvom
13. **www.doehle.de** - Internet stranica najvećeg njemačkog operatera brodova/brokera - cijene brodova i sl.
14. **www.veristar.com** - Bureau Veritas, podaci o brodovima koji imaju B.V. klasu
15. **www.drewry.co.UK** - podaci o zaključcima brodova, kao Dirty tanker single voyage i sl. Vidi prilog
16. **www.tradewinds.no** - podaci o zaključcima ugovora
17. **www.lloyds'list.com** - podaci i zaključcima

33.2 - Prilog br. 18 - Nacrt jamstva - sporazum umjesto zaustavljanja (nije poznat u našoj praksi).

Nacrt jamstva kojim bi se eventualno moglo izbjeći zaustavljanje broda a ugovoriti da takav sporazum, ima sva bitna obilježja i karakteristike jamstva datog nakon zaustavljanja broda.

Nota Bene. Ovakav ugovor nije do sada od strane sudova. kod nas u praksi potvrđen kao prihvatljiv.

--- o ---

Između:

Tražitelja.....
adresa,.....telefon.....
e-mail address..... fax.....
(u daljem tekstu Tražitelj), s jedne strane i

Ispunitelja.....adresa,.....telefon.....
.....e-mail address.....
fax.....
(u daljem tekstu Ispunitelj), s druge strane,

sklopljen je dne..... slijedeći

SPORAZUM

Čl.1.

Tražitelj namjerava zaustaviti brod.....Luka upisa.....vlasništvo.....i zatražiti jamstvo, za oslobodjenje broda u iznosu od.....
(slovima)-----u kojem su iznosu uključeni kamati, trošak, kao što je to i kod jamstva datog nakon zaustavljanja broda.

Čl.2.

Ispunitelj pristaje da :
(nepotrebno precrtati)
a).položi iznos kod.....
b).preda garanciju tražitelju, koji potpisom ovog sporazuma potvrđuje neopozivo da je pregledao garanciju, da se sa njom slaže i da je prihvaća, da ju je primio i da je fotokopija garancije koja je priložena ovom sporazumu, uredno parafirana te čini sastavni dio ovog sporazuma.

Čl.3.

Stranke ugovaraju da ovaj sporazum ima isti pravni i

činjenični efekt, kao da je brod bio zaustavljen, kao da je sud donio rješenje o zaustavljanju, da je Tražitelj zatražio jamstvo, da je Ispunitelj pristao na davanje jamstva, da je Tražitelj iznos ugovoren u ovom sporazumu prihvatio kao iznos jamstva, te da je brod bio oslobođen.

Čl.4.

Stranke ujedno ugovaraju, da sve posljedice koje pravno i činjenično nastupaju poslije sudskog zaustavljanja i oslobađanja, smatraju se da su nastupile potpisom ovog sporazuma.

Čl.5.

Stranke ugovaraju da ovim određuju nadležnost suda.....u.....
arbitraže.....u.....
za rješavanje:

(nepotrebno precrtati)

- a). meritornog spora,
- b). naknade štete bilo koje strane
- c). prisilnog izvršenja,
- d).....
.....

Čl.6

Stranke ugovaraju da će se na ovaj sporazum i sve sporove u vezi sa tim sporazumom kao i meritornim postupcima primijeniti:

(nepotrebno precrtati)

- a). Pomorski zakonik R. Hrvatske
- b). Ovršni zakon R. Hrvatske
- c). ostali zakoni R. Hrvatske na koji se pozivaju zakoni spomenuti pod a). i b).
- d). Međunarodna konvencija o zaustavljanju brodova 1952
- e). Međunarodna konvencija o zaustavljanju brodova 1999
- f). zakoni
- g).
- h). zatezna kamatna stopa od...% (slovima.....%)
- i). Statut/Pravila arbitraže (naročito propise koje treba po Statutu/Pravilima detaljno naznačiti)

Čl.7

Ovaj je ugovor sklopljen u.....(slovima.....)
primjeraka od kojih svaka stranka prima komada

(slovima.....) primjeraka, i:

(nepotrebno precrtati)

- a). 1 (jedan) primjerak predaje se sudu na vanparnični spis
- b). 1 (jedan) pohranjuje se kod Javnog bilježnika
- c). 1 (jedan) pohranjuje se kod odvjetnika.....
- d). 1 (jedan) (ili više pohranjuje se kod.....
- e). (dodati još ako je potrebno).

Čl.8

Potpisom ovog sporazuma, stranke potvrđuju primitak

SADRŽAJ

<u>1</u>	<u>- UVOD</u>	1
<u>2</u>	<u>- JAMSTVO (OSIGURANJE) – ČL. 978. PZ / ČL. 15 OZ</u>	1
2.1	<u>- Čl. - 978 i 980 PZ</u>	3
2.2	<u>- Čl. - 15 OZ.</u>	3
2.3	<u>- Privatna isprava o jamstvu sa posljedicama kao sudska odluka i kao provođenje privremene mjere.</u>	3
2.4	<u>- Neslužbeni prijedlog promjena čl. 978 PZ.</u>	4
<u>3</u>	<u>- PODNESCI</u>	5
<u>4</u>	<u>- PRIJEDLOG PREDLAGATELJA</u>	5
4.1	<u>- Čl. 300/1</u>	5
4.1.1	<u>- Ad 1). Sa izjavom datom UNAPRIJED.</u>	6
4.1.2	<u>- Ad 2). Prijedlog bez navođenja "određenog" jamstva i bez izjave "unaprijed" o jamstvu.</u>	7
4.2	<u>- Čl. 301/1 Prijedlog bez ispunjenja uslova iz čl. 296 i 298 OZ.</u>	7
<u>5</u>	<u>- PRIJEDLOZI PROTIVNIKA OSIGURANJA</u>	9
5.1	<u>- Čl. 300/2</u>	9
5.2	<u>- Čl. 301/2</u>	10
5.3	<u>- Čl. 300/301 – sistematizacija</u>	10
5.3.1	<u>Predlagatelj.</u>	10
5.3.2	<u>Protivnik</u>	11
5.4	<u>- Čl. 338/4 ZPP – navođenje propisa u odluci</u>	12
<u>6</u>	<u>- POLOŽAJ TREĆE OSOBE</u>	12
<u>7</u>	<u>- PROTIVLJENJA</u>	13
7.1	<u>- PROTIVLJENJA PREDLAGATELJA OSIGURANJA</u>	13
7.2	<u>- PROTIVLJENJA PROTIVNIKA OSIGURANJA</u>	13
7.3	<u>- PROTIVLJENJA TREĆE OSOBE</u>	13
<u>8</u>	<u>- ROK TRAJANJA JAMSTVA</u>	14
8.1	<u>- Čl. 301/3</u>	17
<u>9</u>	<u>- POLOŽAJ JAMSTVA</u>	17
9.1	<u>- OBLICI JAMSTVA</u>	17
9.2	<u>- KORIŠTENJE JAMSTVA</u>	19
9.3	<u>- KONVENCIJA 1952</u>	20
<u>10</u>	<u>- OCJENA JAMSTVA - KVANTIFIKACIJA</u>	20
<u>11</u>	<u>- KONVENCIJE 1952 I 1999 O JAMSTVU</u>	21
11.1	<u>- Konvencija 1952.</u>	21
11.1.1	<u>- Art. 5</u>	21
11.2	<u>- Konvencija 1999</u>	22

<u>11.2.1</u>	<u>- Art.4.</u>	22
<u>11.2.2</u>	<u>- Art.6.</u>	23
<u>12</u>	<u>- SNIŽENJE/POVIŠENJE JAMSTVA</u>	24
<u>13</u>	<u>- BROD NIJE U LUCI NEGO U PLOVIDBI</u>	25
<u>14</u>	<u>- MIROVANJE POSTUPKA</u>	25
<u>15</u>	<u>- ODLUKA I PRAVNI LIJEK</u>	26
<u>16</u>	<u>- VRAČANJE JAMSTVA</u>	26
<u>17</u>	<u>- ZALOŽNO PRAVO NA JAMSTVU</u>	27
<u>17.1</u>	<u>Založno pravo.</u>	27
<u>18</u>	<u>- PONOVA/VIŠESTRUKA MJERA</u>	31
<u>19</u>	<u>- KORIŠTENJE POD PRIVREMENOM MJEROM</u>	32
<u>19.1</u>	<u>- Problemi kod primjene konvencije 1952 i dozvole korištenja broda za vrijeme dok je pod privremenom mjerom.</u>	34
<u>19.1.1</u>	<u>Odredbe o odgodi iz čl. 61 - 63 OZ.</u>	35
<u>19.1.2</u>	<u>Odredbe iz čl. 64</u>	35
<u>19.1.3</u>	<u>- Odredbe iz čl. 65</u>	35
<u>19.1.4</u>	<u>Odredba iz čl. 66</u>	35
<u>19.2</u>	<u>- Nastavljanje postupka</u>	36
<u>20</u>	<u>- PROTU-JAMSTVO - KONVENCIJA 1999</u>	36
<u>21</u>	<u>- JAMSTVO KAO FORUM IMOVINE</u>	36
<u>22</u>	<u>- NAKNADA TROŠKOVA</u>	37
<u>22.1</u>	<u>- Troškovi održavanja-Čl.983.PZ,i čl.14. OZ.</u>	37
<u>22.2</u>	<u>- Troškovi postupka</u>	37
<u>23</u>	<u>- NAKNADA ŠTETE</u>	38
<u>23.1</u>	<u>- Čl. 306 i 290 OZ, i čl. 982 i 971 PZ.</u>	39
<u>24</u>	<u>- JAMSTVO I ŠTETA</u>	39
<u>24.1</u>	<u>- ad a). LINER</u>	41
<u>24.2</u>	<u>- ad b). TRAMP</u>	41
<u>25</u>	<u>- ODNOSI U VEZI SA CHARTER PARTIES.</u>	43
<u>25.1</u>	<u>- CHARTER-PARTIES NOT BY DEMISE i</u>	44
<u>25.2</u>	<u>- CHARTER-PARTIES BY DEMISE.</u>	44
<u>26</u>	<u>- LANČANI/POD-ČARTERI</u>	45
<u>26.1</u>	<u>- I.FAZA C/P - BARE BOAT CHARTER</u>	45
<u>26.2</u>	<u>- II.FAZA C/P - TIME CHARTER</u>	46
<u>26.3</u>	<u>- III.FAZA C/P - VOYAGE CHARTER</u>	47
<u>26.3.1</u>	<u>Produženje putovanja</u>	47
<u>26.4</u>	<u>- IV. FAZA C/P - LINER (TERMS)</u>	47

<u>27</u>	<u>- DOKAZIVANJE ŠTETE</u>	47	
<u>28</u>	<u>- PROBLEMI U VEZI SA GARANCIJAMA.</u>	48	
<u>29</u>	<u>- JAHTA I STRANA JAHTA</u>	49	
<u>30</u>	<u>- RAZMIŠLJANJA PROCESUALNOG ZNAČAJA</u>	49	
30.1	- PZ čl. 977	50	
30.2	- Nacrt za PZ-čl. 306. promjena čl.977 PZ.	50	
30.3	- Konvencija 1952 - Čl.3.	51	
30.4	- Konvencija 1999 - Čl.3.	51	
<u>31</u>	<u>- GARANCIJE - PRIMJERI</u>	53	
31.1	- Često korišteni tekst koji se obično daje korisniku garancije u ruke, ali se koristi i drugdje.	54	
31.2	- ELEMENTI za sastav garancije:	54	
31.3	- Bankovne garancije	56	
31.3.1	<i>ad 1. – inostrana banka (i sl.) > direktno sudu</i>	56	
31.3.2	<i>ad 2. lokalna banka > za sud</i>	56	
31.3.3	<i>Ad 2. (Inostrana) banka > (lokalnoj) banki > za sud</i>	57	
31.3.4	- Dodatak lokalne banke na garanciju inostrane banke	59	
			59
31.3.5	<i>Bankovne komisije za garancije (letter of undertaking)</i>	59	
<u>32</u>	<u>- RATIFIKACIJE - MEĐUNARODNE KONVENCIJE</u>	60	
<u>33</u>	<u>- DODATAK</u>	60	
33.1	- PUBLIKACIJE	61	
33.2	- INTERNET	61	
33.3	- BROKERI	62	
<u>34</u>	<u>- PRILOZI</u>	62	
34.1	- POPIS PRILOGA - od br. 1. do br. 17.	62	
34.2	- Prilog br. 18 - Nacrt jamstva – sporazum umjesto zaustavljanja (nije poznat u našoj praksi).	64	